

Una Aleksandra Bērziņa

TRADICIONĀLAIS ĶĪNAS DISKURSS
HU DZJINĀO ZIŅOJUMĀ ĶĪNAS
KOMUNISTISKĀS PARTIJAS
17. KONGRESAM

Promocijas darba kopsavilkums
politikas zinātnes doktora zinātniskā grāda iegūšanai

Specialitāte – politikas teorija

Rīga, 2014

Promocijas darbs izstrādāts: Rīgas Stradiņa universitatē

Darba zinātniskā vadītāja:

Dr. sc. oec., profesore **Merja Karpinena**,
Hāga-Helia universitāte (Somija)

Oficiālie recenzenti:

Dr. art., asociētais profesors **Deniss Hanovs**,
Rīgas Stradiņa universitāte

Dr. sc. pol., docents **Ivars Ījabs**,
Latvijas Universitāte

Dr. phil., **Einars Semanis**,
Latvijas Republikas Ārlietu ministrija

Promocijas darba aizstāvēšana notiks 2014. gada 14. februārī plkst. 9.00 Rīgas Stradiņa universitātes Politikas zinātnes promocijas padomes atklātā sēdē Rīgā, Dzirciema ielā 16, Senāta zālē.

Ar promocijas darbu var iepazīties RSU bibliotēkā un RSU mājas lapā:
www.rsu.lv

Promocijas darbs izstrādāts ar ESF līdzfinansēta projekta "Atbalsts doktorantiem studiju programmas apguvei un zinātniskā grāda ieguvei Rīgas Stradiņa universitātē", vienošanās Nr. 2009/0147/1DP/1.1.2.1.2/09/IPIA/VIAA/009, atbalstu.

ieguldījums tavā nākotnē

Promocijas padomes sekretāre:

Dr. soc., asociētā profesore **Rītma Rungule**

SATURS

Ievads	4
1. Diskursa analīzes teorētiskie uzstādījumi un to pielietojuma iespējas ĶTR politiskā diskursa pētījumos	16
1.1. Diskurss kā pētījuma objekts un diskursa analīze kā pētniecības instruments	16
1.2. Diskursa analīzes pielietojums darbā ar netipisku empīrisko materiālu politikas zinātnē	23
2. Hu Dzjiņtao ziņojums ĶKP 17. kongresam kā tradicionālā diskursa elementus saturošs pētījuma objekts	29
2.1. Hu Dzjiņtao ziņojuma formālās struktūras vispārējs raksturojums	29
2.2. Ziņojuma 6. sadaļas fragmenta izpēte	31
3. Hu Dzjiņtao ziņojumā sastopamo tradicionālā ķīniešu politiskā diskursa elementu vēsturiskā un semantiskā analīze	33
3.1. Analīzes piemērs: pārvalde ar likumu <i>fa dži</i> 法治	33
3.2. Tradicionālā diskursa elementu vēsturiskās un semantiskās analīzes rezultāti	35
Nobeigums	37
Pētījuma rezultātu aprobācija	44
Izmantotie avoti un literatūra	46

IEVADS

Doktora promocijas darbs ir veltīts mūsdienu Ķīnas Tautas Republikas (turpmāk – ĶTR) vadošajam politiskajam diskursam, konkrētāk – tai diskursa daļai, kuru var dēvēt par ķīniešu tradicionālo diskursu. Darba tēma ir “Tradicionālais Ķīnas diskurss Hu Dzjiņtao ziņojumā Ķīnas Komunistiskās partijas 17. kongresam”.

Pastāv pasaules līmeņa pieprasījums pēc ķīniešu sociālisma izpratnes, un no tā loģiski izriet vajadzība pēc skaidrojuma, kādā idejiskā dimensijā atrodas ĶTR politika un ko nozīmē Ķīnas sociālisms.

Darba teorētiskais pamats un politiskā diskursa jēdziena traktējumi. Šajā darbā tiek piedāvāta pieeja, kura ļauj ķīniešu sociālisma jautājumus pētīt ar politiskās valodas analīzes starpniecību. Darba ontoloģiskā nostādne paredz, ka pasaule ir sociāli un diskursīvi konstruēta. Epistemoloģisko pozīciju var apzīmēt kā relatīvistisku jeb interpretatīvu. Darba metodoloģija definējama diskursīvā konstruktīvisma terminos. Diskursa analīze šajā darbā tiek uzskatīta par teoriju. Pamatavots speciāli ierobežots ar vienu dokumentu, lai būtu iespēja veikt sistēmisku pētāmā materiāla atlasīšanu un izvērtēšanu. Promocijas darbā vārds *diskurss* tiek izprasts kā sociāli definēts divu (vai vairāku) pušu runas akts jeb teksts šī vārda plašākā nozīmē. Svarīgi, ka diskursā atspoguļojas ne tikai izteikumu valodnieciskās formas, bet arī implicējas vērtējošā informācija, diskursa dalībnieku politiskās nostādnēs, kultūr- vēsturiskās īpašības, konteksts, diskursa mērķi un struktūra.

Ar vārdu savienojumu *politiskais diskurss* daži zinātnieki izprot specifiski organizētu un tematiski fokusētu izteicienu secību, kura tiek veidota īpašos vēsturiskos un sociālos ietvaros un kuras uztveršana var atbalstīt vai mainīt varas attiecības sabiedrībā. Pietuvināts šim skaidrojumam ir arī Tojna van Deika (*Teun A. van Dijk*) viedoklis: viņš par politisko diskursu uzskata ar politikas lauku saistītu diskursu. Politiskā diskursa pētnieki par fundamentālu

principu uzskata to, ka politika tiek konstruēta un īstenota ar politiskā kontekstā iekļauta teksta starpniecību.

Lietojot van Deika 2008. gada terminoloģiju, diskurss, kuram velīts šis darbs, no pētniecības objekta tipa viedokļa definējams kā institucionālais politiskais diskurss, tāpēc ka pētāmais teksts saistīts ar ievērojama politiskā līdera Hu Dzjiņtao vārdu saistībā ar viņa profesionālo politisko darbību un ticis prezentēts atbilstošā vidē – politiskās partijas kongresā. Par institūtiem šajā gadījumā var uzskatīt politiķa personu, viņa vietu politiskajā hierarhijā un politisko organizāciju. Par pētījuma teorētiskajiem orientieriem kalpo kritiskā diskursa analīze (turpmāk – KDA) un politiskā diskursa analīze (turpmāk – PDA).

Politiskā un valodnieciskā savietojamības problēma.

Diskursa analīze, kas pēta politiku, pēc noklusējuma ir starpdisciplinārs virziens, kas galvenokārt paredz lingvistikas un politikas apvienošanu. Politiskā diskursa analīzē ir izstrādātas konkrētas metodes, kas palīdz lingvistiskas analīzes ceļā noteiktu valodas parādību sasaitīt ar politisko realitāti.

Kā disertācija, kurā daudz uzmanības velīts valodas analīzei, būtu iekļaujama politikas zinātnes disciplīnā? Jau iepriekš tika minēts, ka gan adresanta figūra, gan viņa sociālā pozīcija un viņa pārstāvētā partija pieder pie politikas jomas. Gan adresants, gan partija definējami kā politiski institūti, un to veidotais un atražotais diskurss ir apzināti politisks. Tāpēc šajā gadījumā nav nepieciešamības atbildēt uz KDA izvirzītajiem jautājumiem teksta atbilstības noteikšanai, proti, kas pārstāv varu, kāda ir šī varas pārstāvja ideoloģija un kā viņš īsteno dominēšanu, jo šajā gadījumā viss politiskais komplekss, kuru citos gadījumos tiecas atklāt KDA paradigmā strādājošie pētnieki, ir acīmredzams: Hu Dzjiņtao pārstāv varu, jo 10 gadu garumā bijis Ķīnas augstākā amatpersona; partijas, kuras kongresā Hu Dzjiņtao nolasīja sava ziņojuma tekstu, ideoloģija ir sociālais marksisma formā, un valsts institūtu un partijas dominēšana ir nostiprināta ĶTR likumos. Pierādījumus neprasa arī tas, ka Hu Dzjiņtao

ziņojuma adresāts (komunistiskās partijas biedri, valsts pilsoņi) ir nevienlīdzīgās pozīcijās ar adresantu, jo tiem ir pieejams daudz šaurāks valsts pilnvaru un to īstenošanas instrumentu loks, tāpēc adresāts diskursā spēlē ietekmes objekta lomu. Citiem vārdiem sakot, politika disertācijā ir vērojama kā acīmredzams fakts, nevis apslēpts slānis. Politiskā sastāvdaļa manifestējas adresanta varas pozīcijā, un, līdz ar to, ietekmē uz sabiedrību viņam nepieciešamajā virzienā, novērojamā diskursa politiskajā kontekstā, runas akta piespiedošajā, obligātajā raksturā. Principā, PDA paredz, ka ikviena politiskā komunikācija runas akta vai drukātā teksta formā ir tādu nozīmju nodošana, kas ir būtiskas politiskās sistēmas funkcionēšanai.

Diskursa analīze ir relevanta kā metode un kā politoloģiska darba teorija, pat ja iepriekš ir zināms par dominēšanas attiecību klātbūtni darbā pētāmās tēmas robežās, jo diskursa analīze sniedz iespēju apskatīt dažādas politiskā procesa puses. Primārais, kas interesē disertācijas autoru, ir nevis varas klātbūtnes fakta noteikšana, bet gan Ķīnas Komunistiskās partijas (turpmāk – ĶKP) diskursa sastāvs un kvalitāte, meklējot tradicionālā ķīniešu politiskā diskursa elementus sociālistiskā diskursa ietvaros. Atsevišķu tradicionālā ķīniešu diskursa elementu analīze palīdz izprast, kā ĶKP komunikācijā norisinās nozīmju pārplūšana sociālistiskā un tradicionālā diskursa robežās. Ņemot vērā, ka viss ĶKP diskurss ir pamatā politisks, abu minēto diskursu pētīšana ir tiešs politikas zinātnes uzdevums.

Tradicionālā jēdziens promocijas darbā. No visiem vārdu *tradīcija* un *tradicionāls* semantiskajiem slāņiem pētījuma kontekstā priekšplānā izvirzās nozīme, saskaņā ar kuru tradīcija ir no agrākām paaudzēm mantotie priekšstati un vērtības. Tradīcija asociējas ar pagātni, ar to, kas bijis senatnē un kas ir pretnostatāms inovācijai. Cenšoties izvairīties no šī definējuma nenoteiktības, jāuzsver, ka mūsu gadījumā vārdu savienojums tradicionālais ķīniešu politiskais diskurss ir raksturīgs konkrētam periodam. Ar ķīniešu tradicionālo diskursu autore izprot tradicionālās Ķīnas (eksistēja no Šan Jiņ/Džou dinastijām

līdz pat impērijas sabrukumam 1912. gadā) valodas formulas, domu gājieni, jēdzienus, kuriem ir dziļas vēsturiskās saknes un plašs pielietojuma lauks, tostarp pārvaldībā. Politiskās domas attīstība atspoguļojās politiskās pārvaldes teorijās un tika iekļauta senlaiku kanonos. Šī procesa gaitā izveidojās valsts pārvaldes sistēma ar dziļu vēsturi un unikālu terminoloģiju.

Ilgstošā ķīniešu eiropeizācijas procesā (tajā piedalījās arī Japāna, kura agrāk nekā Ķīna sāka pārorientēšanos uz Rietumiem), Ķīnas politiskā valoda tika izveidota no jauna, izmantojot Rietumu sociālo terminoloģiju. Turklāt pēc imperatora gāšanas un Republikas proklamēšanas 1912. gadā Ķīnas tradicionālās kultūras mantojums lielākoties tika asociēts ar atpalcību un apspiestību, tas noteica tieksmi izspiest tradicionālo ķīniešu politiski filozofisko domu, tostarp konfūcisko ideoloģiju, no publiskās jomas. Šo pārmaiņu dēļ mūsdienu Ķīnas politiskais diskurss daudzos gadījumos ir savietojams ar Rietumu politisko diskursu. Taču, kā tiks parādīts šajā darbā, arī mūsdienās tradicionālais diskurss saglabā vai pat no jauna iekaro savas pozīcijas.

Kā tradicionālā diskursa elementu darba autore izvirza vārdu vai citātu no ķīniešu klasiskajiem tekstiem. Elementu noteikšanas procesā tiek izmantotas šādas pieejas: lingvistiskā – galvenokārt paredz klasiskās senķīniešu literārās rakstu valodas veļņāņ leksikas, semantikas, sintakses, stilistikas, grafēmu pētīšanu; vēsturiskā – tekstā iekļautais situācijas apraksts vai frāze satur vēsturiskas alūzijas, kā arī saistību ar kādu notikumu vai faktu no ķīniešu vēstures; filozofiskā – pastāv sasaiste ar tradicionālo ķīniešu domu, piemēram, konfūcisma, likumnieku skolas, daoisma utml. pamatnostādņu parādīšanās tekstā.

Tomēr jāņem vērā, ka ne vienmēr ir iespējams novilkt konkrētu robežu starp tradicionālo un mūsdienu diskursu, jo ķīniešu valoda ir dzīva. Mēdz būt strīdīgi gadījumi, kuru analīzes gaitā nav iespējams sniegt viennozīmīgu atbildi, vai konkrētais elements (vārds-hieroglifs, vārdu kopa, frāze) figurē kā tradicionālā diskursa manifestācija, vai arī kā aktuālās valodas sastāvdaļa.

Šādos gadījumos ir svarīga pašu Ķīnas komentētāju attieksme. Analizējot ĶKP diskursīvo telpu Hu Dzjiņtao periodā, autore nonāk pie novērojuma, kuram ir liela nozīme disertācijas pētījuma objekta precizēšanā. Atklājas, ka tradicionālā diskursa elementi ĶTR politiskajā diskursā mēdz būt par tādiem nominēti. Proti, tie ir definējami kā tradicionālie ne vien savas objektīvās piederības pagātnei dēļ, bet arī tādēļ, ka tos par tādiem pasludina diskursa dalībnieki. Tradicionālā politiskā diskursa elementi, kuri tiek skatīti šajā darbā, dažreiz mēdz būt diskursa dalībnieku konvencijas rezultāts, kura vērsta uz tradicionālo elementu nostiprināšanu un paplašināšanu vadošajā politiskajā diskursā.

Darbs balstās pieņēmumā, ka ar diskursa analīzes palīdzību iespējams atklāt un interpretēt ķīniešu tradicionālā diskursa klātbūtni mūsdienu ĶTR politiskajā diskursā. Tādējādi, darbojoties diskursa analīzes ietvaros, autore pētīs, kā tiek konstruēts mūsdienu ĶTR politiskais teksts, koncentrējoties uz ķīniešu tradicionālā teksta atrašanu tajā, piesaucot kā argumentu tā politisko un vēsturisko kontekstu. Darbā tiek meklēta atbilde uz jautājumu, kas ir pateikts/rakstīts, kā pateiktais/rakstītais ticis noformulēts, kādas tam ir saiknes ar citiem diskursa elementiem statikā un dinamikā, un kādā veidā un ar kādu rezultātu gūtās zināšanas projicējamas uz ĶTR sociālismu. Šīs nostādes nosaka disertācijas objektu un priekšmetu, mērķi un uzdevumus, kā arī izpētes metodes.

Disertācijas pētījuma objekts ir mūsdienu ĶTR vadošais (sociālistiskais) diskursus.

Pētījuma priekšmets: tradicionālā politiskā diskursa elementi Hu Dzjiņtao ziņojumā 17. ĶKP kongresam.

Disertācijas mērķis: izpētīt Hu Dzjiņtao ziņojumu 17. ĶKP kongresam no tajā ietvertu ķīniešu tradicionālā politiskā diskursa elementu viedokļa.

Mērķa sasniegšanai izvirzīti sekojoši **uzdevumi:** 1) precizēt KDA un PDA teorētiski metodiskos pamatus šī pētījuma kontekstā; 2) papildināt politiskā diskursa analīzi ar sinoloģijas pētījuma metodēm; 3) analizēt Hu Dzjiņtao

teksta struktūru un saturu; 4) noteikt ziņojuma tekstā tradicionālā ķīniešu politiskā diskursa elementus; 5) interpretēt identificētos ķīniešu tradicionālā politiskā diskursa elementus statikā un dinamikā; 6) analizēt ķīniešu tradicionālā diskursa elementu kulturālās, vēsturiskās un lingvistiskās komponentes; 7) atklāt diskursīvās stratēģijas, kas vērstas uz tradicionālā diskursa iekļaušanu ĶKP diskursā; 8) atklāt aiz diskursīvām stratēģijām esošās politiskās stratēģijas; 9) kur iespējams, salīdzināt Hu Džiņtao un citu ĶKP līderu tradicionālā ķīniešu diskursa elementu izmantošanu un interpretējumu.

Pētījuma teorētiskā bāze un metodes. Darbs balstīts KDA un PDA metodēs; izmantotas arī vispārzinātniskās metodes – analīze un sintēze, tostarp lingvistiskā analīze; vēsturiskā analīze un sintēze (avotu analīze, vēsturisko faktu apkopojums); sinoloģijas metodes darbā ar ķīniešu tekstiem; deskriptīvā metode; salīdzinošā metode sinhronā un diahronā aspektā, proti, sastatot viena diskursa elementa mainīgās nozīmes; salīdzinošā metode, salīdzinot Ķīnas tradicionālo diskursu ar sociālistisko diskursu, kā arī, kur nepieciešams, salīdzinot ķīniešu valodā rakstītā teksta elementus un to atveidi latviešu, angļu un krievu valodā.

Darbā tiek izvirzīta **hipotēze**: mūsdienu ķīniešu sociālistiskajam diskursam raksturīga tāda interdiskursivitāte, kas izpaužas sociālistiskajam diskursam piederīgo elementu savienošanā ar tradicionālā ķīniešu politiskā diskursa elementiem, radot ideoloģisko bāzi sociālismam ar ķīniešu nokrāsu.

Sociālistiskais diskurss darba ietvaros tiek izprasts divējādi. Plašākā līmenī: kā visu ĶKP ideju un to valodnieciskā noformējuma izteiksme. Šaurākā līmenī: kā ĶKP diskursam piederšie sociālisma rekvizīti, kuri veidoti no vārda *sociālists* pieminēšanas, no K. Marksa citātiem, no sociālisma ideālu formulējumiem.

Sociālisma jēdziens darba ietvaros definējams kā politisko vērtību kopa marksisma formā, kuras sekotāji pauž pārliecību par komunismu kā augstāko sabiedrības attīstības pakāpi.

Interdiskursivitāte tiek izprasta kā dažādu diskursu tipu klātbūtne vienā diskursīvā objektā (*entity*). Par diskursīvo objektu šajā darbā tiek uzskatīts sociālistiskais diskurss. Pie tā pieskaitāmas sociālistiskās diskursa sastāvdaļas (valodas inventārs, argumenti, vērtības, politiskā diskursa adresāts u. tml.) un ķīniešu tradicionālā diskursa struktūras un stratēģijas (leksēmas, grafēmas, sintakse, diskursa adresāts). Nevar noliegt, ka ikviens teksts ir interdiskursīvs pēc savas būtības. Praksē nepastāv teksts, kurā izpaustos no citiem noslāņojumiem absolūti atfīrīts diskurss. Tādēļ izvīrītājā hipotēzē būtu jāliek uzsvars ne tik daudz uz interdiskursivitāti, cik uz interdiskursivitātes konkrēto izpausmi.

Mērķa un uzdevumu sasniegšanai disertācijas uzmanības centrā ir no senlaiku ķīniešu politiskā diskursa pārņemtas hieroglifiski noformētas leksiskās vienības, kas tiek dalītas viena vārda, divvārdu un vairāku vārdu vārdkopās. Hu Dzjiņtao ziņojums kalpo kā konteksts, kurā atrodas diskursa elementi.

Darba struktūra izveidota atbilstoši mērķim un uzdevumiem. Darbs sastāv no trim nodaļām, ievada, nobeiguma un pielikumiem. 1. nodaļā tiek skatīta diskursa analīzes teorētiskā bāze un tās pielietojuma iespējas ĶTR politiskā diskursa pētījumos. 2. nodaļa ir Hu Dzjiņtao ziņojuma ĶKP 17. kongresam teksta formalizēts satura apraksts, uzsverot tradicionālo diskursa elementu klātbūtni. 3. nodaļa ietver Hu Dzjiņtao ziņojumā sastopamo tradicionālā ķīniešu politiskā diskursa elementu vēsturisko un semantisko analīzi.

Šīs **tēmas aktualitāti un politisko nozīmīgumu** Latvijai nosaka nepieciešamība pēc kvalitatīvas politiskas komunikācijas ar ĶTR gan Latvijas–Ķīnas bilaterālo attiecību kontekstā, gan ES–Ķīnas dialoga ietvaros. Sakarā ar Ķīnas ekonomisko izaugsmi un politiskās ietekmes palielināšanos ir nepieciešams adekvāti izprast Ķīnas iekšpolitiskos procesus, kas ietekmē arī ārpolitisko virzību. Šādu izpratni spēj sniegt mūsdienu ĶTR politikas analīze no PDA perspektīvas. Mūsdienu ĶTR politiskais diskurss savukārt satur

atsauces, citātus un norādes, kuras sakņojas tradicionālajā ķīniešu politiskajā domā vai senķīniešu valodā. Neanalizējot šos tradicionālā diskursa elementus mūsdienu ĶTR politiskā diskursa ietvaros, nav iespējams gūt pilnīgu priekšstatu par ĶTR politiku.

Disertācijas politisko aktualitāti raksturo fakts, ka apskatāmais jautājums reāli atspoguļo un ietekmē politisko procesu mūsdienu ĶTR, kā arī tās politikas izpratni ārpus Ķīnas. Mūsdienu starptautiskajā politiskajā komunikācijā valda Rietumu politiskais diskurss, tāpēc nereti tiek pieņemts, ka visas komunikācijā iesaistītās valstis darbojas tikai rietumu diskursa ietvaros. Tomēr, pētīt mūsdienu ĶTR politisko diskursu visā tā sarežģītībā nozīmē atzīt, ka tas satur jēdzienus, kuriem Rietumu diskursā nav ekvivalenta un kuru sastāvā esošās implicitās nozīmes atspoguļo Ķīnas tradicionālo politisko domu, kas savukārt ietekmē mūsdienu ĶTR politiku.

Autore centīsies parādīt, ka mūsdienu ĶTR politiskais diskurss ir neviendabīga konstrukcija, kurā saskatāmi gan tradicionālie ķīniešu politiskie postulāti un to valodnieciskā izpausme, gan sociālistiskā (marksistiskā) politiskā diskursa pazīmes. Politisko diskursu iekšējās daudzveidības ignorēšana traucē ĶTR reālas politiskas ainas izvērtēšanu un ved pie pārpratumiem un kļūdainiem pieņēmumiem par mūsdienu ĶTR politisko situāciju.

Praktiskais pielietojums. Temats ir izvēlēts, lai kalpotu par informatīvu un analītisku materiālu Latvijas politiskās komunikācijas stratēģijas ar ĶTR veidotājiem, gan bilaterālo Latvijas–Ķīnas, gan ES–Ķīnas attiecību kontekstā.

No ĶTR iekšpolitisko procesu viedokļa ķīniešu tradicionālā diskursa elementu izpēte saistībā ar ĶKP sniedz nenovērtējamu materiālu mūsdienu komunistiskās partijas un valsts situācijas diagnosticēšanai.

Tēmas izvēles pamatojums un darba novitāte. Promocijas darba tēma, uzstādījumi, uzdevumi, empīrisko materiālu un apstrādes metožu savienojuma

veidi raksturo darba novitāti. Darbā izmantotā teorētiskā bāze tikusi paplašināta un attīsta netipisku empīrisku materiālu diskursu izpētes virzienā.

Šīs disertācijas novitāte ir arī sinoloģijas pielāgošana politiskās diskursa analīzes metodoloģijai, kā arī sinoloģijas kā īpašas disciplīnas resursu piesaiste diskursa vienību analīzē. Sinoloģija šeit tiek izprasta šaurākā veidā, galvenokārt domājot ar to tekstu analīzi un ķīniešu valodā notikuša komunikatīvā fakta nozīmju dekonstrukciju, izsekojot to attīstību un pastāvēšanas formas divu tūkstošu un vairāk gadu garumā.

Promocijas darbs mūsdienu politikas zinātnes kontekstā. Ķīniešu tradicionālā diskursa iekļaušana ĶTR politiķu argumentācijā ir ļoti specifiska un interesanta parādība, kura diskursa analīzes terminos gandrīz netiek skatīta ĶTR ārpolitiskās komunikācijas analītiķu darbos ES, ASV vai Krievijā. Tas ir pirmais šāds pētījums Latvijā, neskaitot darba autorei maģistra darbu.

Ir pieejami politikas zinātnieku darbi, kuros ĶTR politiskā prakse tiek skatīta Ķīnas kultūras un vērtību kontekstā (*R. Solomon, L. Pye*); pētot ķīniešu politiķu rīcību, šie zinātnieki salīdzina to ar piemēriem, kuri ņemti no tradicionālās kultūras, lai nonāktu pie secinājuma, ka Ķīnas politika lielā mērā ietekmējas no kultūras.

Savukārt Hārvardas universitātes profesors Du Veimins (Tu Weiming) aktīvi piedalās tradicionālo ideju aktualizēšanā ĶTR politikā. Viņaprāt, pastāv universālās politiskās vērtības (demokrātija, cilvēka tiesības, runas brīvība), kuras Ķīnā varētu attīstīties konfūcisma gultnē.

ĶTR diskursa analīzes sektorā strādā simtiem ievērojamu zinātnieku, t.sk., virziena attīstības iesācēji, piemēram, Pekinas universitātes profesors Čeņš Džunšu (*Chen Zhongzhu 陈中竺*), Nankinas Pedagoģiskās universitātes profesors Sjiņš Biņš (*Xin Bin 辛斌*). Diemžēl, viņu pētījumi neskar politiku, bet lingvistiskā analīze notiek galvenokārt angļu valodas vidē.

Institucionālā diskursa analīzes jomā šobrīd īpaši intensīvi strādā Džedzjanas universitātes zinātnieks Ši Sjujs (*Shi Xu* 施旭), kurš pauž pārliecību, ka ķīniešu valoda atšķiras no indoeiropiešu valodām, tādēļ diskursa analīzei uz ķīniešu valodas materiāla bāzes jānotiek citās formās (nekonkretizējot tās).

Taču ir arī citi piemēri, kad pētnieki, kuri strādā ar ķīniešu valodu, veiksmīgi pielieto politiskā diskursa analīzes matricas, kas tikušas izveidotas indoeiropiešu valodu likumsakarību novērošanas rezultātā. Tādi ir zinātnieces Sai-hua Kuo raksti, kuros viņa atklāj Taivānas politiskās dzīves nianses.

No jaunākajām Eiropas publikācijām, kurās Ķīna uztverama par diskursa analīzes objektu, jāpiemin fundamentālā grāmata “Diskurss un sociopolitiskās transformācijas mūsdienu Ķīnā” – Lankastera universitātes un Tjaņdzjiņas universitātes kopprojekts. Grāmatas veidošanā piedalījušies pazīstamais pētnieks diskursa analīzes laukā Pols Čiltons (Paul Chilton) un viena no ievērojamākajām KDA teorētiķēm Ruta Vodaka. Nevar noliegt, ka grāmatas iznākšana ir liels solis, pētot Ķīnu ar diskursa analīzes teorētisko aparātu. Diemžēl grāmatā netiek skatīts sociālistiskais diskurss, tā daudzveidība un dinamika.

Pateicoties starptautisko zinātnieku pētījumiem, ķīniešu valodā prezentētā politika tiek skatīta diskursa analīzes teoriju ietvaros. Tomēr mūsu disertācijas temata formulējums, empīriskā materiālu izvēle, kā arī izpētes veids ir autorei patstāvīgi noteiktas vienības. No šīs perspektīvas var runāt par darba potenciālo zinātnisko pienesumu. Kā jau iepriekš tika minēts, darbs paplašina diskursa analīzes teorētiskos rāmjus, piedāvājot izpētei tādu empīrisku materiālu, kurš agrāk netika pētīts ar šo teorētisko instrumentu politikas zinātnē, kā arī pielāgojot sinoloģijas metodes.

Disertācijas temata hronoloģiskās robežas. Darbs koncentrējas ap 2007. gadu – 17. ĶKP kongresa sasaukšanas laiku. Ņemot vērā, ka analīzei pakļautais

galvenais diskursīvais materiāls ir Hu Dzjiņtao ziņojums, var pieņemt, ka tas ilustrē Ķīnas politikas pamatnostādnes saistībā ar šo ĶTR politisko līderi. Tādēļ pētījums iekļaujas laikposmā no Hu Dzjiņtao ĶKP ģenerālsekretāra posteņa ieņemšanas 2002.gadā un ĶTR priekšsēdētāja posteņa ieņemšanas 2003. gadā, līdz viņa pilnvaru nodošanai 18. ĶKP kongresā 2012. gadā un 11. Visķīnas Tautas pārstāvju kongresa piektajā, noslēdzošajā plenārsesijā 2013. gadā. Tādējādi pētījums piedāvā ieskatu Hu Dzjiņtao varas desmitgades laikā noritējušos tradicionālā diskursa iekļaušanas procesos, fokusējoties uz 2007. gadu. Tomēr, lai radītu izpratni par tradicionālo politisko diskursu, veicot konkrēta teksta analīzi, darbā tiek dots ieskats arī plašākā hronoloģiskā kontekstā, proti, Ķīnas nesenā un senā politikas vēsturē un valodā.

Promocijas darba izmantotie avoti. Pamatavots ir Hu Dzjiņtao ziņojums ĶKP 17. kongresam ķīniešu valodā un autores tulkojumā. Tā izpēte būtu bijusi neiespējama bez citu avotu piesaistīšanas, kuri ir ļoti atšķirīgi satura un tapšanas laika ziņā. Nosacīti tie būtu iedalāmi šādās grupās: 1) ĶKP vadītāju raksti un runas; 2) ĶTR valsts dokumenti; 3) 20. gs. sākuma revolucionāru, un, sākot ar 1912. gadu, Guomindana partijas biedru darbi; 4) senlaiku Ķīnas domātāju teksti; 5) vēstures klasiskie sacerējumi; 6) 19.-20. gs. mijas intelektuāļu teksti; 7) pirmo ķīniešu komunistu raksti; 8) mūsdienu ĶTR oficiālo avīžu, laikrakstu un sociālo tīklu publikācijas, kuras satur plašus ĶKP ideju skaidrojumus; 9) mūsdienu ĶTR sociologu un politikas zinātnieku grāmatas un raksti, kuri attīsta Hu Dzjiņtao teikto, un kurus arī var uzskatīt par ĶKP politiskā diskursa dalībniekiem.

Analizējamā teksta atveides īpatnības promocijas darbā. Kaut arī analīzei tiek pakļauts pilns Hu Dzjiņtao ziņojuma ĶKP 17. kongresā teksts, darba uzskatāmības nodrošināšanai autore aprobežojas ar katras ziņojuma sadaļas fragmenta iekļaušanu darbā, jo runas pievienošanas mērķis ir nevis pilna teksta iekļaušana, bet gan tradicionālā ķīniešu politiskā diskursa elementu izplatības mūsdienu ĶTR politiskajā diskursā pārskatāma atklāšana un

demonstrācija. Tā kā dotajā darbā diskursa analīzei pakļautie teksti galvenokārt ir ĶKP materiāli ķīniešu valodā, diskursa korektas prezentēšanas labad katram citētajam Hu Dzjiņtao ziņojuma fragmentam darba autore pievieno ķīniešu tekstam maksimāli pietuvinātu tulkojumu latviešu valodā.

1. DISKURSA ANALĪZES TEORĒTISKIE UZSTĀDĪJUMI UN TO PIELIETOJUMA IESPĒJAS ĶTR POLITISKĀ DISKURSA PĒTĪJUMOS

1.1. Diskurss kā pētījuma objekts un diskursa analīze kā pētniecības instruments

Mūsdienu politikas zinātnes pētījumos arvien lielāku vietu ieņem diskursa analīzes izpētes metodes. Diskurss par pētījumu objektu kļūst 20.gs. otrajā pusē, ienākot sociālo zinātņu laukā. Diskursa analīze ir sociālā konstruktīvisma sastāvdaļa, kas izriet no strukturālisma un poststrukturālisma lingvistiskajām teorijām, un balstās vairākos iepriekšpieņemtos apgalvojumos: 1) Attiecībā uz ticību savai uztverei kā objektīvam instrumentam jāievēro kritiskums. 2) Individīda spriedumi ir pakļauti vēsturiskā un kultūras konteksta ietekmei (antifundamentālā nostāja). 3) Zināšanu un pasaules skata izstrāde ir balstīta sociālajos procesos. 4) Pastāv saistība starp zināšanām jeb uzskatiem par pasauli un sociālo uzvedību.

Diskursa analīzes pamatā ir lingvistikas filosofijas pieņēmums, ka indivīdi vienmēr uztver realitāti ar valodas starpniecību. Tā kā diskursa analīze pēta nozīmes, ticējumus un to atspoguļojumu diskursos, tā tiek pieskaitīta interpretatīvajām pētniecības pieejām.

Starpdisciplināros diskursa analīzes pielietojumus no diskursa analīzes kā lingvistikas sastāvdaļas atšķir pētāmā jautājuma būtība – lingvistika pēta diskursu no formālā viedokļa, neizejot ārpus valodas kategorijām (sintakses, gramatikas, leksikas). Savukārt diskursa problemātika kā izpētes objekts iziet ārpus lingvistikas robežām un attiecas uz sociālajām zinātnēm.

Ir izvirzījušās noteiktas diskursa analīzes skolas, kuras strauji attīstījās un sadalījās 20.gs. septiņdesmitajos gados. Kā viena no neatkarīgām skolām ir nostiprinājusies kritiskā diskursa analīze jeb KDA. KDA mēdz tikt definēta kā

uz konkrētu problēmu orientēta starpdisciplināra pētnieciska darbība, kas paredz pieeju kopumu ar dažādiem teorētiskiem modeļiem, izpētes metodēm un mērķiem, kurus vieno kopīga interese pret varas semiotiskajām dimensijām, netaisnību un politiski ekonomiskajām vai kultūras pārmaiņām sabiedrībā.

Viens no KDA teorijas izstrādātājiem un pasaules līmeņa autoritāte sociolingvistiskajos valodas pētījumos profesors N. Ferklovs¹ lingvistikas nozīmī socioloģijā un politikas zinātnē pamato ar apgalvojumu, ka valoda ir neatņemama sociālās dzīves sastāvdaļa, kas dialektiski saistīta ar citiem sabiedriskās dzīves elementiem, tāpēc pētījumos ir svarīgi ņemt vērā procesu valodisko aspektu. Tas gan nenozīmē, ka visi sociālie procesi būtu jāreducē uz diskursu, tomēr diskursa analīze spēj būt noderīga gadījumos, kad politoloģiskais pētījums robežojas ar valodiskajiem jautājumiem, kā tas ir arī dotā promocijas darba gadījumā.

Teorētiku rindās nav vienprātības attiecībā uz KDA izcelsmi un filozofiskajām saknēm. Etnogrāfs Mārtins Hammerslejs (*Hammersley*) uzsver tieši teorijas kritiskumu, apgalvojot, ka kritiskā teorijas komponente neļauj to sasaistīt ar pozitīvistu bezkaislīgo pieeju faktologiskajam materiālam, un saskatot KDA idejisko izcelsmi marksismā, tostarp A.Gramši darbos, īpaši attiecībā uz hegemonijas jēdziena plašo pielietojumu un sociālās netaisnības, kura demonstrējas caur diskursu, aso izjūtu. Līdzīgi KDA izcelsme komentēta arī darbā “Teksta un diskursa analīzes metodes”; viena no autorēm – Ruta Vodaka (*Ruth Wodak*). Kārdifas Universitātes profesore Terija Tredgolda (*Threadgold*) piedāvā sasaistīt KDA ar kultūras studijām.

Pie prominentākajiem KDA un to ietekmējušajiem autoriem tiek pieskaitīti Normans Ferklovs (*Norman Fairclough*), Tēns van Deiks, Ernesto Laklo (*Ernesto Laclau*), Šantāla Mufa (*Shantal Mouffe*), Lilija Čouliaraki (*Lilie Chouliaraki*) un Ruta Vodaka. Diskursa analīze kā politoloģiska pētījuma

---

¹ Dažos materiālos zinātnieka uzvārds tiek latviskots kā „Ferklofs”, piem.: Džozefs, Dž. Ē. Valoda un politika. Rīga: Zinātne, 2008.

metode ir izstrādāta un sistematizēta tā saucamās kompleksās pieejas pārstāvju Luīzas Filipsas (*Louise J. Phillips*) un Mariannes Jorgensenas (*Marianne W. Jørgensen*) darbā „Diskursa analīze – teorija un metode”.

Saskaņā ar KDA teoriju, pētot diskursus, iespējams noteikt sociālās prakses, kuras stāv aiz tiem. Šajā gadījumā, interdiskursivitāte ĶTR politiskajā diskursā arī var tikt skatīta kā oficiālā diskursa veidotāju, proti, valdošās elites, politiskās darbības izpausme. Tomēr, dotajā pētījumā, atšķirībā no klasiskās KDA pieejas, nav uzstādīts par mērķi pierādīt šādu diskursā nosakāmo stratēģiju negodīgumu pret adresantu, gluži otrādi, process tiek skatīts kā neitrāls. Kā tiks parādīts tālāk, kritiskā diskursa analīze kā teorija ir attīstījusies, pēc iespējas atsakoties no vērtējošās pozīcijas, it īpaši tādos pētījumos, kuri iekļauj netipisku empīrisko materiālu.

KDA teorētiķe R.Vodaka sasaista diskursu ar reprezentācijām, apgalvojot, ka diskurss reprezentē sociālo / politisko pasauli un tās aģentus. Mūsu darbam šis teorētiskais uzstādījums ir ļoti svarīgs, tāpēc, ka ļauj skatīt tradicionālā ķīniešu diskursa elementus kā reālās politikas reprezentantus.

N. Ferklovs KDA procesu ir sadalījis trijos posmos, kurus iespējams izmatot gan atsevišķi, gan kopā: 1) Diskurss kā teksts. Pirmajā analīzes stadijā pētnieks aplūko, kas ir reprezentēts tekstā, pakļaujot to deskriptīvai lingvistiskai analīzei, proti, pētot vārdu krājumu, semantiskos aspektus, izpausmes veidus, gramatikas aspektus, vārdu/frāžu atkārtotāšanās biežumu un kontekstu, lai būtu iespējams identificēt subjektu un objektu sociālās pozīcijas, parasti ar mērķi atklāt varas attiecības, kuras izpaužas ar valodas starpniecību. 2) Diskurss saistībā ar diskursīvo praksi (N.Ferklovs piedāvā terminu „diskursa kārtība” (*order of discourse*)). Otrā analīzes stadijā skata diskursu, kā sabiedrībā radītu, cirkulējošu un sabiedrības patērētu. Pētnieks analizē, kādi faktori ietekmē sociālo aktoru interpretāciju kādā noteiktā gadījumā un kā viņu interpretācija ietekmē tekstu izveidi, izplatību, transformāciju un patēriņu. Analīzē tiek iekļauti tādi faktori kā indivīdu un institūciju sociālās attiecības, materiālā

pasaule, prakses, rituāli, ticējumi, vērtības u.tml. 3) Diskurss saistībā ar sociālo praksi. Trešajā analīzes stadijā pētnieks analizē, kādi ideoloģiskie efekti un hegemoniskie procesi reprezentējas caur diskursu. Šai stadijai galvenokārt piemīt vērtējošā funkcija. Diskursu ietekme uz sociālo pasauli tiek skaidrota ar kauzalitāti – ar tekstu kā nozīmju veidotāju (*meaning-makers*) starpniecību mainās cilvēku uzskati, attieksmes un vērtības, kā rezultātā var mainīties arī varas attiecības un materiālā pasaule.

Vissvarīgākais analīzes posms promocijas darbam ir pirmais – „diskurss kā teksts”. Spēcīgo orientēšanos uz tekstu kā analīzes vienību N. Ferklovs ir smēlies vairāku autoru, galvenokārt M. Bahtina darbos. Balstoties vairākos 80. un 90. gados iznākušajos N. Ferklova darbos, iespējams izdalīt četrus argumentus par labu teksta analīzei kā pētījuma bāzei – teorētisko, metodoloģisko, vēsturisko un politisko. Saskaņā ar teorētisko argumentu, sociālās struktūras ir dialektiski saistītas ar sociālo darbību, bet teksts reprezentē sociālo darbību. Metodoloģiskais arguments pauž, ka teksti arvien biežāk tiek lietoti kā tiešie datu iegūšanas avoti. Saskaņā ar vēsturisko argumentu, teksti kalpo par izciliem sociālo izmaiņu indikatoriem un spēj demonstrēt ilgstošus procesus, piemēram, identitātes un zināšanu rekonstrukciju. Visbeidzot, ceturtais – politiskais – arguments runā par teksta kā sociālās kontroles un varas īstenošanas līdzekli.

Izejot no KDA teorijas postulātiem, teksta analīze kalpo par atslēgas momentu sociālo praksi izprašanai. Šī iemesla dēļ dotā promocijas darba empīriskā daļa balstās teksta analīzē.

N. Ferklova izdalītā diskursīvā prakse kā viena no sociālā diskursa izpausmēm arī kalpo par noderīgu ideju disertācijas kontekstā. Tajā paredzēto teksta radīšanu un teksta uztveri autore ilustrē ar konkrētiem ķīniešu tradicionālā diskursa elementu piemēriem.

Nenoliedzot N. Ferklova norādījumu uz sociālās prakses pētīšanas nepieciešamību, mūsu darba specifisko uzdevumu dēļ šim jautājumam atvēlēta

samērā neliela vieta. Piemēram, dažu diskursa elementu analīze tiek papildināta ar informāciju par šo elementu izplatību sociālajā praksē.

Par spēcīgu un tieši KDA raksturojošu ieroci tiek dēvēta spēja atklāt gan ārējās, gan iekšējās sakarības tekstā. Par ārējām sakarībām N. Ferklovs dēvē sasaisti ar ārējiem tekstiem, proti, tādiem, kuri ir intertekstuāli inkorporēti analīzei pakļautajā materiālā. Šī apgalvojuma pamatā ir M. Bahtina tēze par jebkuru tekstu kā dialogu, kurš turpinās laikā, jo neviens autors nespēj pastāvēt šķirti no plašākas diskusijas, kolektīvām zināšanām un iepriekšpieņemtām normām. Šis metodiskais instruments ir ļoti būtisks dotā promocijas darbā, jo ar tā palīdzību iespējams *apriori* apgalvot, ka Hu Dzjiņtao ziņojums ir diskursīva parādība. Iekšējās sakarības tiek atklātas, darbojoties trīsdimensiju modeļa pirmajā līmenī („diskurss kā teksts”). Ārējās sakarības, savukārt iespējams atklāt, analizējot tekstā sastopamo diskursa elementu sasaisti ar citiem, agrākiem tekstiem.

KDA teksta jēdzienu skata trijos nozīmes līmeņos. Visplašākā nozīmē, teksts ir jebkāds saistīts zīmju komplekss. Vidēji plašā nozīmē jeb, „vārdiskā teksta” līmenī, teksts ir ikviena valodas izmantošanas forma. M. Bahtins uzsver „vārdiskā teksta” kā valodas izmantošanas formas obligāto sasaisti ar citiem tekstiem. Šaurākajā nozīmē, par tekstu var dēvēt ikvienu valodas izmantošanas formu, kura ir sagatavota tā, lai ar to būtu ērti strādāt un pakļaut analīzei, tādējādi padarot to par analīzes vienību. Analīzes vienības sagatavošana var tikt veikta dažādos veidos – ja teksts jau ir rakstisks, parasti tas izmaiņām vairs netiek pakļauts, ja pētnieku interesē tikai neliela tā daļa – teksts var tikt saīsināts. Ja teksts ir runas veidā, tas var tikt ierakstīts audiomateirālā vai tikt transkribēts, atkarībā no pētījuma instrumentārija un uzdevumiem.

Šajā doktora darbā kā analīzei pakļautie vārdiskie teksti tiek izmantoti teksti, kas jau ir pieejami rakstiskā formā – ĶTR politikas noteicēju un augstāko amatpersonu runu transkripti, plašsaziņas līdzekļu materiāli un raksti, kā arī ĶTR izdotā politoloģiskā literatūra, tāpēc papildus teksta apstrāde un

transkripcija netiek veikta. Tomēr pētnieciskā nolūkā autore veikusi teksta saīsināšanu.

KDA autori uzsver, ka jebkuras attiecību/sakarību formas, neatkarīgi no tā, vai tās tikušas izstrādātas atbilstoši konkrētajiem apstākļiem, vai arī pārņemtas no klasiskās KDA tīrā veidā, jāskata gan *in praesentia*, gan *in absentia*. *In absentia* analīze spēj atklāt diskursa adresanta nodomus, kurus viņš izvairījies atklāt. No KDA teorijas viedokļa, ikvienas politiska teksta analīzes uzdevums ir noteikt ne vien to, kas tiek pateikts, bet arī to, kas paliek noklusēts vai ir pateikts tā, ka vārdi neatklāj adresanta sūtīto signālu. Pētniekuprāt, *in absentia* satur implicīto informācijas lādiņu, kuru izprot gan teksta autors, gan adresāts.

Darba gaitā abiem implicītās informācijas noteikšanas aspektiem gan *in praesentia*, gan *in absentia* tiek pievērsta uzmanība. Hu Dzjīntao ziņojumā mēdz izvairīties no kādu personu pieminēšanas vai neizmanto priekšgājēju formulējumus, aizvietojo to ar citiem līdzīga satura formulējumiem.

Tēns van Deiks, balstoties KDA, paplašinājis diskursa analīzes ietvaru uz politikas analīzes pusi, tieši viņa spalvai pieder visdziļākais politiskās diskursa analīzes jeb PDA teorētisko pamatu pētījums. Viņaprāt, atšķirībā no diskursa kā tāda analīzes, PDA izpētes objekts ir tieši “politiskais”, kuru viņš definē kā tādu, kam piemīt “tieša funkcionāla loma kā politiskā darbība politiskā procesā”.

Autors apraksta politisko diskursa analīzi kā atsevišķu diskursa analīzes virzienu, tomēr nenoliedzot iespēju to traktēt kā KDA ietvaros esošu.

Van Deiks uzdod teorijai būtisku jautājumu, vai pastāv kādas teksta vai sarunas struktūras, kuras būtu ekskluzīvi vai prototipiski “politiskas”, tādā ziņā, ka tās visupirms parādītos politiskajā diskursā un precīzi signalizētu par šāda diskursa politisko būtību, vai pat radītu to. Viņa atbilde uz šo jautājumu ir metodoloģiskajā perspektīvā nozīmīga ikvienam PDA ietvaros strādājošam pētniekam. Atbildes būtība ir: no formālo rekvizītu viedokļa, politiskais

diskurss ne ar ko neatšķiras no jebkura cita diskursa žanra. Šis secinājums ir ļoti būtisks dotās disertācijas ietvaros. Tas attaisno valodas analīzes klātbūtni politoloģiskā darbā ar šādas secinājumu ķēdes palīdzību: ja politiskais diskurss formāli neatšķiras no citiem diskursu veidiem, tad analītiskie paņēmieni, kas tiek pielietoti diskursa analīzē kopumā, kļūst pieprasīti arī politiskā diskursa analīzes gaitā.

Kas nosaka diskursa piederību politikai? Pirmkārt, tā aktori – politiķi pēc profesijas vai darbības sfēras, kā arī, plašākā ziņā, politiskajā dzīvē iesaistītās institūcijas un spēlētāji, piem., nevalstiskās organizācijas, lobiju grupas u.c. Tomēr, ar šo definīcijas pakāpi nepietiek, lai pilnībā nodalītu politisko diskursu no citiem sabiedrībā rezonējošiem diskursiem. Otrkārt, tā kā diskurss no teorētiskā viedokļa tiek raksturots kā abpusējs process, būtiska ir arī adresātu piederība, proti, vai spēlētājs īsteno vēršanos pie politiskā subjekta, piemēram, pilsoņiem, tautas, vēlētājiem, apspiestās grupas. Taču, līdzīgi kā iepriekšējā nosacījuma gadījumā, mēdz būt diskursi, kuru ietvaros politiskās sfēras pārstāvis vēršas pie šīs pašas sfēras adresanta, bet diskurss nav pārliecinoši raksturojams kā politisks; piemēram, plašsaziņas līdzekļu diskursa vai neformālas uzrunas gadījumā. Tomēr, neskatoties uz politiskā diskursa izdalīšanas no citu diskursu veidu vidus sarežģītību, van Deiks uzskata, ka oficiālā politikas valoda (politiskais konteksts) ārpus jebkādām šaubām pieder pie politiskā diskursa lauka.

Attīstot domu par konteksta nozīmi, viņš apgalvo, ka PDA ir pielietojama gadījumos, kad satiekas diskursa struktūras un politiskā konteksta struktūras. Pētnieks pasvītro, ka pastāv teksti, kuri pieskaitāmi politikas laukam, tāpēc, to diskursa analīze nevar būt nekas cits kā PDA, proti, politiķu sacītais tādos komunikatīvos notikumos kā ministru kabineta tikšanās, parlamentārās sesijas, vēlēšanu kampaņas, intervijas ar plašsaziņas līdzekļiem, birokrātiskās prakses, protesta demonstrācijas u.tml.

Tēns van Deiks ir izdalījis PDA pētījumam pakļaujamās tipiskas struktūras un stratēģijas, apzīmējot tās šādi: 1) tēmas, 2) superstruktūras vai tekstuālās darbības shēmas, 3) vietējā semantika, 4) leksikons, 5) sintakse, 6) izteiksmes struktūras. Būtībā, šeit ir runa par politiskās valodas līmeņiem un sfērām, kurās būtu jāpielieto PDA politoloģiska pētījuma īstenošanā.

Tātad, van Deiks izvirza domu, ka topikalitāte jeb diskursa tēma nosaka diskursa pētījuma piederību politikas zinātnei. Viņš apgalvo, ka diskurss var tikt kategorizēts kā (galvenokārt) politisks, ja tam piemīt tieša funkcionāla politiskas darbības forma politiskā procesā. Turklāt, diskursa iekļaušana konkrētā politiskā kontekstā notiek ar mērķi pieņemt vai ietekmēt konkrētus politiskos lēmumus, proti, tādus lēmumus, kuri attiecas uz kopīgu darbību, sociālo resursu sadali, oficiālo normu, noteikumu un likumu nostiprināšanu vai nomaiņu utt.

1.2. Diskursa analīzes pielietojums darbā ar netipisku empīrisku materiālu politikas zinātnē

KDA teorētiskie uzstādījumi tikuši izstrādāti uz eiropiešu valodu izpētes bāzes. Tādēļ citās valodās sastādītos materiālus var uzskatīt par netipiskiem no KDA analīzes viedokļa. Daudzas KDA iekļautās metodes nav piemērojamas netipiskam empīriskam materiālam.

Uz angļvalodīgo materiālu bāzes izstrādātais N. Ferklova analītiskais instrumentārijs paredz veikt tekstā esošo diskursu atklāšanu, analīzei pakļautajā materiālā parādot: semantiskās attiecības; gramatiskās attiecības; leksiskās attiecības, fonoloģiskās attiecības.

Attiecībā uz tekstuālo materiālu ķīniešu valodā nav iespējams piemērot daļu no Ferklova izvirzītajām analīzes stratēģijām, toties, pastāv citas stratēģijas, kuras ir ne mazāk būtiskas. Apskatot augstāk piedāvāto analīzes gaitas modeli, var secināt, ka tas nav universāls no vairākiem aspektiem.

Pirmajā analīzes stadijā piedāvātie lingvistiskās analīzes instrumenti ir balstīti angļu valodas lingvistiskajās īpatnībās. Piemēram, teksta nozīmes izmaiņas atkarībā no vārdu kārtības teikumā nav tik svarīgas valodām, kurās pastāv lietvārdu locījumi, un, tādējādi, šis kritērijs pilnā mērā piemērots ierobežotam valodu skaitam. Kaut gan ķīniešu valodai, līdzīgi angļu valodai, piemīt izolējošo valodu īpašības, uz to arī nevar attiecināt Ferklova atklātās likumsakarības starp politiķa nodomu un vārdu kārtību teikumā. Oficiālā ķīniešu valodā manipulācijas ar sintaksi ierobežo prasība lietot stingri noteiktas teikuma konstrukcijas, bez kurām doma nebūs saprotama.

Ķīniešu tekstu analīzē ir problemātiski piemērot kategoriju „morfoloģiskās attiecības”. Ikviens ķīniešu valodas morfoloģijas formalizēšanas mēģinājums sastopas ar daļēju vai pilnīgu locījumu, deklināciju, skaitļa, dzimtes u.c. norāžu trūkumu. KDA teorētiķiem vēl jāizstrādā kritēriji, ar kuru palīdzību būtu iespējams sastatīt morfoloģiskās vienības ar politiskajām nozīmēm.

Ķīniešu valodai būtiski analīzes instrumenti, tostarp, grafiskā analīze ideogrāfisko rakstu valodās, vēsturiski retrospektīvā lingvistiskā analīze utt., netiek apskatīti Ferklova darbos.

Apzinoties savu metožu ierobežotību, N. Ferklovs uzsver, ka analīzes metodes ir jāmodificē un jāpielāgo konkrētam gadījumam.

Van Deiks attīsta diskursa analīzes pētnieka tiesības uz brīvu metožu izvēli, apgalvojot, ka diskursa analīze nav vis metode, bet gan vesela disciplīna jeb nozare, kurā mēdz būt daudz dažādu metožu, atkarībā no pētījuma uzstādījumiem.

Balstoties augstākminēto autoru apgalvojumos par teorijas pielāgošanas iespējam, šajā promocijas darbā tiek izstrādāts konkrētajam netipiskajam empīriskajam materiālam, proti, politiskajam tekstam ķīniešu valodā, piemērots analīzes veids.

Īpaši svarīgs KDA uzstādījums darbam ar netipisku empīrisku materiālu paredz, ka gadījumā, ja teksta valoda un analīzes valoda atšķiras, kā tas ir arī šajā promocijas darbā, KDA teorija pieļauj tekstu atlasī atbilstoši pētījuma objektam un mērķim, nepieprasot pilnu teksta tulkojumu un analīzi. Izmantojot šo teorētisku apzināto iespēju, kaut analīzei tiek pakļauts pilns katras sadaļas teksts, promocijas darbā ilustratīvi tiek piedāvāts tikai noteikts teksta fragments. Izvēlēti tie fragmenti, kuri uzrādās kā vispiepildītākie ar tradicionālā diskursa elementiem un ir ilustrējoši arī pēc citiem parametriem.

Ķīniešu valoda piedāvā jaunus izaicinājumus diskursa analīzes pētniekam.

Pirmkārt, līdzīgi kā citos KDA gadījumos, promocijas darbā tiek veikta semantiskā diskursa elementu analīze, proti, tekstā tiek noteikti tādi semantiskās nozīmes nesēji, ka vārdi un vārdu kopas. Taču ķīniešu valodā morfēmu nevar skatīt atrauti no vārda, tādēļ, ka morfēma vienmēr sakrīt ar zilbi, kas ķīniešu valodas gadījumā ir vārds. Otrkārt, ķīniešu valodas morfēmas-vārda grafiskais izpildījums – hieroglifs veido KDA-PDA pētniekam īpašu informatīvo lauku, kas nepastāv burtus lietojošās valodās. Treškārt, kultūras aspekts, kas ietekmē ķīniešu valodu, ir tik spēcīgs un tik atšķirīgs no valodām, uz kuru bāzes veidojās diskursa analīzes skolas, ka to nevar neņemt vērā.

Kā unikāls analīzes instruments tiek izvirzīta retrospektīvi semantiskā to diskursa elementu analīze, kuri ir saistīti ar tradicionālo Ķīnas politisko diskursu. Analīze ir retrospektīva, jo tiek izsekota diskursa elementu izcelsme un lietojums gan tradicionālajā, gan mūsdienu Ķīnā, pievēršot uzmanību tā lietojumam mūsdienu ĶTR politiskajā diskursā.

Lundas Universitātes profesors Matss Alvesons (*Mats Alvesson*) un Kolorādo Universitātes profesors Stenlijs Dīcs (*Stanley Deetz*) darbā, kurš veltīts kritisko teoriju pielietojumam uzņēmējvadības stratēģiju analīzē, piedāvā paplašinātu (salīdzinājumā ar klasisko diskursa analīzes teoriju) interpretāciju kritiskās teorijas, mūsu gadījumā, kritiskās diskursa analīzes, pielietošanai, kur kā kritiskās teorijas uzdevumi ir izvirzīti vairāki punkti, kuri zināmā mērā

sasauca ar 1.1. punktā minētajiem KDA vispārpieņemtajiem iepriekšpieņēmumiem, bet paplašina un precizē tos: 1) Identificēt un izaicināt pieņēmumus, kas stāv aiz ierastiem uztveres, iedomāšanās un rīkošanās veidiem. 2) Atzīt vēstures un kultūras, kā arī sociālās pozīcijas ietekmi uz ticējumiem un darbībām. 3) Iezīmēt un pētīt neparastas alternatīvas, kuras spētu pārtraukt rutīnas un ierasto kārtību. 4) Būt atbilstošā mērā skeptiskam attiecībā uz jebkādam zināšanām, kuras apgalvo, ka ir vienīgā patiesība un nepieļauj alternatīvas.

Kaut arī šie KDA principi nav pretrunā ar N. Ferklova izvirzītajiem, tie tomēr ir ērtāki darbam ar ķīniešu politisko diskursu, jo vēl stiprāk mazina uzsvaru uz vērtībām un izceļ vēstures un kultūras lomu nozīmju veidošanas procesā.

Tādējādi jāsecina, ka, kaut arī klasiskā KDA un tajā iekļautās metodes ir ērts diskursīvo prakšu pētniecības un implicīto nozīmju atklāšanas instruments, tomēr, pielietojot šo teoriju darbā ar netipisku, šajā gadījumā ķīniešu empīrisko materiālu, tajā nepieciešams ieviest izmaiņas. Izmaiņu ieviešana atbilst KDA teorētiku ieteikumiem un uzstādījumiem.

Iepriekš minētie KDA ierobežojumi, kā arī vairāki citi teorijas vājie punkti ir nonākuši kritiķu uzmanības lokā un KDA veidotāji to ietekmē ir pakļāvuši teorijas uzstādījumus stiprām izmaiņām (par vienu no tipiskākajiem piemēriem kalpo N. Ferklova un L. Čouliaraki 2000.g. 1989.g. izstrādātā tekstu, diskursu un sociālo prakšu modeļa pārformulēšana).

Viens no spēcīgākajiem argumentiem, kas ir izaicinājis KDA „pārspīlēto mesianismu” un, līdz ar to, ir vedis pie teorijas uzstādījumu pārskatīšanas šajā aspektā, ir pārmetums par KDA pieņēmumu, ka zināšanas un māka veikt diskursa analīzi kalpo apspiestajiem, lai atmaskotu apspiedējus. No Normana Ferklova viedokļa, KDA pētījumam ir jābūt kritiskam – tam tekstos ar diskursa analīzes palīdzību jāizgaismo kāda sociāla problēma, jārod tai pamatojums sociālajā praksē un jāpiedāvā tās risinājumi.

M. Hammerslejs, atsaucoties uz N. Ferklova apgalvojumu par KDA ietvaros nepieciešamo pastiprināto kritisko apziņu, pārmet KDA (un kritiskajai sociālajai zinātnei kā tādai) atļaušanos atnest jebkādu piesardzību, izsakot vērtējumus par tekstiem un kontekstiem, kurus tā analizē. Līdzīgi arī Edvards Heigs (*Haig*), Nagojas Universitātes (Japāna) profesors, kurš izceļ kritiskās diskursa analīzes stiprās un vājās puses attiecībā un japāņu empīrisko materiālu, atzīmē, ka citu diskursa analīzes skolu zinātnieki izsaka neapmierinātību [ar KDA pašpozicionēšanos], jo tā paredz, ka viņi ir „nekritiski” vai pat subkritiski” un, tādējādi, zināmā mērā *atbalsta* tādas parādības kā apspiešanu, ekspluatāciju un nevienlīdzību.

Interesanti, ka KDA kritiķu vidū šīs problēmas risināšanai pastāv pilnīgi pretēji ieteikumi. Lielākā daļa kritiķu, kuriem zināmā mērā piekrīt arī N. Ferklovs, piedāvā atnest moralizēšanu un neatļauties veikt nosodošus secinājumus. Jāatzīmē, ka šī promocijas darba ietvaros par teorētisko principu ir izvēlēta pieturēšanās tieši pie šī KDA atzarojuma.

Tomēr, vairāki pētnieki, kuri strādā ar KDA, pārstāv viedokli, ka klasiskās KDA uzdevums no morāles viedokļa atmākot un nosodīt manipulētājus ar diskursa starpniecību nav atmetams un pārformulējams. Viņi apgalvo, ka, tā vietā, lai kritizētu konkrētajam pētniekam morāli nepieņemamos tekstā atrastos diskursa aspektus, drīzāk būtu jāievieš konkrēti standarti, pie kuriem šādi kritikai pieturēties. Piedāvātā vienotā standarta avotu klāstā par objektīviem tiek dēvēti principi, kuri konkrētajā sabiedrībā ilustrē izpratni par atšķirību starp labo un ļauno. Rietumu sabiedrības kontekstā prevalē divas pieejas – sekulārā un reliģiskā. Neviena no šīm pieejām nav izmantojama, pētot ķīniešu valodas (netipisku) empīrisko materiālu, jo tās darbojas tikai Rietumu kultūras diskursīvajā laukā.

Augstāk iztīrītā iemesla dēļ ir būtiski norādīt kritikas robežas un virzienu. Šajā promocijas darbā kritika un kritiskums tiek skatīts kā veids, kurš veicina sapratni par pētāmo objekta būtību, nevis veids, kā norādīt uz analīzei

pakļautā avotā esošajām kļūdām, tā autoru ļaunprātīgo motivāciju vai hegemonijas atklāšanas diskursā, kā to paredz klasiskā KDA.

Ņemot vērā iepriekš minētos argumentus, KDA teorijas izvērsana ir nepieciešama, lai ar teoriju varētu sekmīgi strādāt ne tikai ierastajos pētniecības laukos, bet arī piesaistīt „netipisku” empīrisko materiālu. Jāatzīmē, ka arī vēsturiskās diskursa analīzes aizstāve R. Vodaka, raksturojot KDA, īpaši uzsver kultūras un vēstures konteksta nozīmi. Teorijas attīstībai un paplašināšanai ir nepieciešama kultūras studiju dimensijas ieviešana analīzē, un dotā promocijas darba ietvaros tiek mēģināts šo mērķi realizēt, strādājot ar netipisku empīrisko materiālu, proti, ķīniešu politisko diskursu, un izvairoties no uz Rietumu vērtībām tendētā normatīvā pasauleskats, kurš, kā parādīts augstāk, tiek uzskatīts par vienu no KDA (arī PDA) lielākajiem trūkumiem un objektivitātes slazdiem.

Var uzskatīt, ka KDA un PDA kā viens no tā konkrētiem izpausmes veidiem vēl joprojām atrodas veidošanās procesā, saglabājot metodoloģiskas un teorētiskas plaisas. Tāpēc ķīniešu tradicionālā diskursa kā empīriskā materiāla izmantošana ĶTR politikas pētniecībā, mūsuprāt, ne vien spēj kalpot teorijas pieeju apstiprinājumam, bet arī tās robežu paplašināšanai.

2. HU DZJIŅTAO ZIŅOJUMS ŅKP 17. KONGRESAM KĀ TRADICIONĀLĀ DISKURSA ELEMENTUS SATUROŠS PĒTĪJUMA OBJEKTS

2.1. Hu DžjiŅtao ziŅojuma formālās struktūras vispārējs raksturojums

Hu DžjiŅtao ziŅojums 17. ŅKP kongresa atklāšanā Pekinā, 2007.gada 15.oktobrī ticis izvirzīts kā mūsdienu Ņīnas politiskā diskursa analīzei no tradicionālās valodas izmantošanas stratēģijas viedokļa vispiemērotākais materiāls vairāku iemeslu dēļ.

Pirmkārt, ŅKP kongress ir nozīmīgākais notikums Ņīnas iekšpolitiskajā dzīvē. Otrkārt, centrālā vieta kongresa dokumentu klāstā pieder ŅKP CK ģenerāļsekretāra ziŅojumam. Treškārt, ŅKP CK ģenerāļsekretārs vienlaicīgi ir arī ŅTR priekšsēdētājs, tātad, ir spēcīgākā figūra uz ŅTR politiskās skatuves.

Ceturtkārt, no KDA un PDA teorijas viedokļa, analīzei jāizvēlas tāds materiāls, kuram piemīt pēc iespējas augstāka klātesamības pakāpe citos sabiedrībā izplatītos tekstos. Teksta iekļaušana citos tekstos, kas parādās kā augsta citējamība un atsaukšanās uz šo tekstu, gan pārstāstot, gan komentējot, gan interpretējot, liecina par tā nozīmību, ietekmi un plašo diskursa dalībnieku loku. ZiŅojuma statuss garantē augstāko iespējamo intertekstualitāti no ŅTR politisko aktoru tekstiem. Piektkārt, 17.kongress diskursa pētniekam ir interesants ar to, ka šajā laikā visaktīvāk izpaudās Hu DžjiŅtao valdīšanas perioda diskursīvās stratēģijas. Ja salīdzina Hu DžjiŅtao izteikumus 10 varas gadu garumā, iespējams novērot, ka viņa retorika 16.kongresā nebija pietiekami patstāvīga, tā atgādināja viņa priekšgājēju. 18.kongresā Hu DžjiŅtao jau īstenoja pilnvaru nodošanu, tāpēc viņa ziŅojums atstāja politiskā testamenta iespaidu. Tādējādi, ŅKP līdera nozīmīgākā runa tiek izvērtēta kā reprezentatīvākais diskursa analīzes avots un, reizē ar to, kā konkrētās personības diskursa avots.

Ziņojuma teksts sastāv no īsas ievaduzrunas un tai sekojošām 12 sadaļām, un tā apjoms kopumā ķīniešu valodā sastāda 30 000 ķīnziņņu, kas ir līdzvērtīgi 26 lapaspusēm hieroglifu standartšriftā. Ziņojums tiek apskatīts secīgi, atbilstoši sadaļām un apakšsadaļām. Ziņojuma sadaļas saturiski veidotas, atskatoties iepriekš īstenotajās politikas pamatnostādnēs, kā arī nosakot kursu atbilstoši nozīmīgiem jautājumiem, ar kuriem saskaras Ķīna.

Zemāk sniegts burtisks secīgs visu ziņojuma sadaļu nosaukumu tulkojums.

Ievads.

1. sadaļa: Pagājušo piecu gadu darbs.

2. sadaļa: Reformu un atvērtības dižais vēsturiskais process.

3. sadaļa: Padziļināti īstenot zinātnisko attīstības koncepciju.

4. sadaļa: Īstenot jaunus uzdevumus cīņā par pilnīgu mazās veselības sabiedrības celtniecību.

5. sadaļa: Veicināt nacionālās ekonomikas gan labu, gan ātru attīstību.

6. sadaļa: Stingri un nemainīgi attīstīt sociālistiskās demokrātijas politiku.

7. sadaļa: Virzīt sociālistiskās kultūras dižo attīstību un dižo uzplaukumu.

8. sadaļa: Paātrināti virzīt sabiedrības celtniecību, par svarīgāko uzskatot tautas iedzīves uzlabošanu.

9. sadaļa: Atvērt jaunu fāzi nacionālās aizsardzības un bruņoto spēku modernizācijas celšanā.

10. sadaļa: Virzīt „viena valsts – divas sistēmas” īstenošanu un dzimtenes mierīgas apvienošanās lielo lietu.

11. sadaļa: No sākuma līdz galam nenovirzoties iet pa miera attīstības ceļu.

12. sadaļa: Vadoties pēc reformu inovatīvā gara, vispusēji virzīt partijas celtniecības jaunus dižos projektus.

Darba pamattēma ir tradicionālā ķīniešu politiskā diskursa elementu noteikšana. Tomēr, ir runa par komunistisko partiju un sociālistisku valsti,

tāpēc darba gaitā piedāvāti novērojumi par sociālistiskā diskursa klātesamību un tā mijiedarbību ar tradicionālo diskursu, kā arī fiksēti citi diskursi. Kā aksiomu autore pieņem KDA teorijas uzstādījumu, ka kāda diskursa iepludināšana jau esošajā diskursā noved pie interdiskursivitātes.

Saglabājot Hu Dzjintaos ziņojuma sadaļu secību, tika veikta atlasīto fragmentu analīze ar mērķi noteikt tradicionālā diskursa elementus. Tika fiksēti arī citu diskursu elementi, pievēršot īpašu uzmanību sociālistiskam diskursam.

Analītiskā procedūra tika veikta pēc noteiktas shēmas: ķīniešu valodas teksts – teksta burtisks latviskais tulkojums – fiksēto tradicionālo diskursu elementu saraksts – sociālistiskā diskursa elementu fiksācija un vispārīgie komentāri.

Zemāk sniegts vienas ziņojuma sadaļas fragmenta analīzes piemērs (ar sarkanu izdalīti atpazītie tradicionāla diskursa elementi):

2.2. Ziņojuma 6. sadaļas fragmenta izpēte

“六， **坚定不移**发展社会主义民主政治”

“（三）全面落实**依法治国**基本方略，加快建设社会主义**法治**国家。”

依法治国是社会主义民主政治的基本要求。要坚持科学立法、民主立法，完善中国特色社会主义法律体系。加强宪法和法律实施，坚持公民在法律面前一律平等，维护社会**公平正义**，维护社会主义法制的统一、尊严、权威。”

„Sestā sadaļa: *Dzjaņ din bu ji (stingri un nemainīgi)* attīstīt sociālistiskās demokrātijas politiku”

„3) Vispusīgi īstenot *ji fa dži guo (pārvaldīt valsti ar likumu)* [principā] balstīto pamatstratēģiju, paātrināt *fa dži (ar likumu pārvaldāmo)* sociālistiskas valsts celšanu.

Ji fa dži guo (pārvaldīt valsti ar likumu) ir sociālistiskās demokrātijas politikas pamatprasība. Jāpieņem likumi, stingti turoties pie zinātnes, jāpieņem likumi, stingri turoties pie demokrātijas, jāuzlabo sociālisma ar ķīniešu nokrāsu tiesiskā sistēma. Jāstiprina konstitūcijas un likumu pildīšana, stingri jāturas pie tā, lai likuma priekšā pilsoņi būtu vienlīdzīgi, jāšargā sociālais *gun pin (godīgums jeb kopīgums ar vienlīdzību)* un *džen ji (taisnīguma ideja)*, jāšargā tāda sociālistisko likumu sistēma, kura novienādo, izsauc respektu, bauda autoritāti.”

6. sadaļas fragmentā kā tradicionālajam diskursam raksturīgi elementi parādās:

dzjaņ din bu ji 坚定不移 (*stingri un nemainīgi*); *ji fa dži guo* 依法治国 (*pārvaldīt valsti ar likumu*); *fa dži* 法治 (*ar likumu pārvaldīt*); *gun pin* 公平 (*godīgums jeb kopīgums ar vienlīdzību*); *džen ji* 正义 (*taisnīguma ideja*).

Pievērsīsim uzmanību vārdu kopām, kurās nosaukts sociālisms vai atspoguļota sociālisma ideja: *sociālistiskas valsts celšana, sociālistiskās demokrātijas politika, sociālisma ar ķīniešu nokrāsu tiesiskā sistēma, sociālistiskā tiesiskuma vienlīdzība*.

Kaut gan apskatāmā fragmenta daļa veltīta likumiem un tiesiskumam, to nevar dēvēt par juridisko diskursu. Neiedziļinoties likumdošanas un likuma īstenošanas aspektos, Hu Dzjiņtao runā par likumu kā par sociālistiskās valsts kārtības nodrošināšanas elementu. Zīmīgi, ka tēmu, kura pieteikta kā *attīstīt sociālistiskās demokrātijas politiku*, ievada vārds *stingri*.

Vārdu demokrātija vai sociālistiskās demokrātijas pieminēšana notiek stingro likumu sludināšanas kontekstā. Principiālā atšķirība no Rietumu liberālā diskursa ir tāda, ka Hu Dzjiņtao nepiemin individuālās tiesības un to aizsardzību un respektēšanu. Viņš saka, ka *jāsargā tāda sociālistisko likumu sistēma, kura novienādo, izsauc respektu, bauda autoritāti*.

Varētu teikt, ka semantiski apskatāmais diskurss nepieder liberāli demokrātiskam diskursam, pilnībā nepiederot arī Rietumu tipa sociālistiskajam diskursam. Saskatāma saistība ar tradicionālo politisko diskursu, kas šajā gadījumā visupirms nāk no likumnieku mācības (par to sīkāk runāts disertācijas 3. nodaļas apakšnodaļās *ji fa dži guo* un *fa dži*).

Izmantojot KDA un PDA, tika pierādīta tradicionālā diskursa elementu esamība, interdiskursivitāte starp tradicionālo un sociālistisko diskursu, ka arī atklāti citi diskursi. Tika aprakstītas Hu Dzjiņtao diskursīvas stratēģijas.

3. HU DZJIŅTAO ZIŅOJUMĀ SASTOPAMO TRADICIONĀLĀ ĶĪNIEŠU POLITISKĀ DISKURSA ELEMENTU VĒSTURISKĀ UN SEMANTISKĀ ANALĪZE

Lai atklātu elementu saistību ar tradicionālo Ķīnas politisko diskursu un tradicionālā ķīniešu politiskā diskursa lomu Hu Džjiņtao ziņojumā, tiek veikta retrospektīvi semantiskā konkrēto izcelto diskursa elementu analīze – tiek analizēta diskursa elementa izcelsme, pirmais avotos fiksētais lietojums, lietojuma vēsture līdz 19. gs. un pēc 1949. gada, kā arī diskursa elementa nozīme mūsdienu kontekstā. Šī vispārējā analītiskā shēma tiek koriģēta atbilstoši pētāmajam materiālam. Saskaņā ar šo shēmu pa vienai tika analizētas visas 45 valodas vienības no Hu Džjiņtao ziņojuma, kuras iepriekšējā daļā tika atpazītas kā tradicionāla diskursa elementi. Analizējamais diskursīvais materiāls sadalīts pēc vārdu skaita: 1) viens vārds-hieroglifs, 2) divu hieroglifu-vārdu kopa, 3) vairāku hieroglifu frāzes.

3.1. Analīzes piemērs: pārvalde ar likumu *fa dži* 法治

Par tradicionālā diskursa elementu analīzes piemēru izvēljamies disertācijas 3.2.9.apakšdaļu, kurā skatīta vārdu kopa *fa dži* (*pārvalde ar likumu*).

Ziņojuma 3. sadaļā Hu Džjiņtao, runājot par nepieciešamību uzlabot klimatu sabiedrībā, min *pārvaldes ar likumu* nozīmīgumu. Tulkojumos mēdz tikt aizstāts ar Rietumu liberālā diskursa elementu *likuma vara*, šādi ārzemju lasītājam pieejamajā materiālā dzēšot sasaisti ar ķīniešu tradicionālo politisko domu.

Termins *ar likumu pārvaldīt* jeb *pārvalde ar likumu* (*fa dži* 法治) sastopams 7. gs. pmē. filosofa vārdā nosauktajā grāmatā „Guaņdzi”. Šajā visumā eklektiskajā grāmatā, kura pamatā tika sastādīta 4. gs. pmē., ir nodaļas

par likumnieku skolu. *Pārvalde ar likumu* bija viena no šīs skolas pamatidejām. Skolas sekotāji uzskatīja, ka likuma priekšā visiem valdnieka padotajiem jābūt vienādiem, bet, tā kā cilvēks pēc savas dabas ir ļauna būtne, likumiem jābūt nežēlīgiem, lai viņu savaldītu. Likumnieki Konfūcija mācību uzskatīja par kļūdainu. Atšķirībā no oponentiem Konfūcijs uzskatīja, ka cilvēks pēc savas dabas ir labs, un cilvēku personisko attiecību nodrošināšana ir svarīgāka par sekošanu likumiem. 3. gs. pmē. likumnieki, iekarojot valdnieka uzticību, panāca, ka tajā laikā dzīvojošie konfūcieši tika fiziski iznīcināti.

Varētu novilkt zināmu paralēli starp Hu Džiņtao pievēršanos likumnieku mācībai un Mao Dzeduna likumnieku idealizēšanu. Kā zināms, Mao Dzeduns bija likumnieku mācības un pārvaldīšanas metožu cienītājs. Dzīves nogalē saviem politiskiem pretiniekiem Mao Dzeduns inkriminējis sekošanu Konfūcija idejām.

Kaut gan Hu Džiņtao analīzei izvēlētajā fragmentā arī tuvinās likumniekiem, tomēr ir būtiska atšķirība starp viņu un Mao Dzedunu.

Ja Mao Dzeduns, piesaucot likumniekus par saviem ideoloģiskajiem sabiedrotajiem, apkaroja Konfūcija garīgo mantojumu, it īpaši viņa *cilvēciskuma* ideju, tad mūsdienu Ķīnas elite, izmantojot ideju no likumnieku krātuves, cenšas norobežoties no asociācijām ar likumniekiem. Tādēļ plašsaziņas līdzekļos lielā skaitā parādās raksti, kuros tiek skaidrots, ar ko atšķiras likumnieku doma no formāli līdzīgas mūsdienu komunistu domas, pirmkārt norādot uz to, ka likumniekiem tā bija despotiskas valsts represīvās politikas sastāvdaļa. Paši autori gan atzīst, ka nevēlamās asociācijas ar likumniekiem tomēr parādās: kā teikts kādā rakstā, „veidojot mūsdienu frāzi *pārvaldīt ar likumu*, nonākam atkarībā no vecās nastas”. Žurnālists savu domu skaidro ar piemēru no savas sarunas ar kādas pilsētas mēru, kurš paudis, ka likumam jābūt kā zobena rokturim. Šāda likuma varas interpretācija liecina par pilsētas galvas vēlēšanos izmantot likumu, lai sodītu, nevis lai audzinātu un attīstītu cilvēcību padotajos.

Minētais gadījums var kalpot par labu piemēru sajukumam, kādu prātos mēdz izsaukt tradicionālā diskursa elementu ieviešana mūsdienu politiskajā diskursā. Lai varētu pietuvināt Ķīnas reālīgām Rietumos aizgūto domu par likuma varu, ĶKP līderis ir spiests izmantot likumnieku domu gājieni un valodniecisko formu tādēļ, ka Ķīnas tradīcijā par likuma nozīmi rakstījuši tieši šīs skolas pārstāvji, taču viena frāze iedarbina ar likumnieku varmācību saistīto asociāciju ķēdi, dodot iespēju vietējām politiskajām elitēm to attīstīt un aktualizēt.

Fa dzi gadījums liecina, ka tradicionālo elementu ieviešana mūsdienu politiskajā diskursā ir komplikēts process, kuru ne vienmēr izdodas novirzīt iecerētajā gultnē.

3.2. Tradicionālā diskursa elementu vēsturiskās un semantiskās analīzes rezultāti

Veicot tradicionālā diskursa elementu vēsturisko un semantisko analīzi, tika parādīts, ka:

- interdiskursivitāte ir raksturīga ne vien Hu Dzjiņtao ziņojuma tekstam, bet arī tajā esošajiem elementiem;
- mūsdienu ĶKP politiskais diskurss aktīvi izmanto senlaiku valodas vārdus un formulējumus;
- vārdi un to izteiktās idejas pieder pie ļoti atšķirīgām Ķīnas tradicionālās filozofijas skolām;
- dažiem terminiem apzināti tiek atgrieztas viņu iepriekšējās 20. gadsimtā jau nozaudētās nozīmes (*dzjin dzji*);
- tradīcijas klātesamība diskursa elementos, kuri lietojums šķiet mūsdienīgs, noved pie tā, ka ķīniešu diskursa adresātiem tajos līdzpastāv divām kultūrām piederošie semantiskie slāņi (piemēram, vārdu kopā *dao de* nozīmē gan *dao de*, gan *morāli*);

- tradicionālā diskursa elementu izvēlē atspoguļojas konkrēta ĶTR politika prioritātes;
- tradicionālā diskursa komponente skaidri saskatāma Ķīnas iekšējā politikā, taču ārpolitiskajā vidē tā gandrīz izzūd, jo, lai to saglabātu tulkojumos uz Rietumu valodām, būtu jāpiesaista Ķīnas kultūras sistēma tūkstošu gadu garumā, kas principā nav izpildāms. Iespējams, nākotnē Ķīnas un Rietumu pasaules tuvināšanās rezultātā tāds vārds kā *čen* tiks lietots bez tulkojuma, bet šobrīd diemžēl tas jātulko, izraujot no kultūras sistēmas. Arī Ķīna ir šī fenomena gūstekne, par ko liecina tradīcija Rietumu konceptiem piemeklēt ķīniešu kultūrā sakņotus, ar oriģinālu nesaistītus jēdzienus; izcils piemērs ir K.Marksa darbu tulkojums, kura ietvaros Marksa lietotais vārds *morāle* ķīniešu lasītājam tiek pasniegts kā *dao de*.

Nobeigums

Doktora darba hipotēze ir apstiprinājusies, proti, nevar noliegt, ka mūsdienu ķīniešu sociālistiskajam diskursam raksturīga tāda interdiskursivitāte, kas izpaužas sociālistiskajam diskursam piederīgo elementu savienošanā ar tradicionālā ķīniešu politiskā diskursa elementiem. Šādu diskursu I. un N. Ferklovi dēvē par *hibrīdveida diskursu* ('*hybrid*' discourse).

KDA un PDA teorētiku aprakstītās diskursīvās stratēģijas lielos vilcienos ir radušas apstiprinājumu Hu Dzjiņtao ziņojuma valodā, kaut arī to konkrētajām izpausmēm analizējamajā tekstā piemīt raksturīga specifika. Tas skaidrojams ar ķīniešu valodas atšķirībām no angļu valodas, kurā strādā vadošie teorētiķi, kā arī ar darbā izvirzīto uzdevumu īpatnībām.

Disertācijā izdalītas vairākas uz tradicionālā ķīniešu diskursa ieviešanu sociālistiskajā diskursā mērķētas diskursīvās stratēģijas. Šīs stratēģijas tiek īstenotas ar leksikas, sintakses, stilistikas, semantikas u.c. lingvistisko instrumentu palīdzību.

1. Diskursīvās stratēģijas leksikas jomā

1.1. Tiek izmantota dziļas vēsturiskas un kulturālas konotācijas saturoša leksika (*čēn* 诚, *de* 德, *dao* 道).

1.2. Tiek aktualizēti un sociālistiskajā diskursā iedzīvināti iepriekš aizmirsti tradicionālie vārdu savienojumi (*piņ de* 品德, *jui de* 育德).

1.3. Mūsdienu ķīniešu valodai raksturīgo divzīlību (divu ķīnizīmju) vārdu vietā tiek izmantoti vienzīlību ekvivalenti, kas kalpo par tradicionālās ķīniešu rakstu valodas *veņjaņ* iezīmi. Piemēram, vārds *beņ* 本 (sakne), kurš mūsdienās visbiežāk sastopams kā daļa no divu ķīnizīmju vārdiem, Hu Dzjiņtao ziņojumā parādās izolētā pozīcijā frāzē *ji žeņ vei beņ* 以人为本 (*turēt cilvēku*

par sakni) un *jui žēn vei beņ, de jui vei sjaņ* 育人为本, 德育为先 (*audzināt cilvēku – kā sakne, de audzināšana – kā sākums*) sastāvā.

2. Diskursīvās stratēģijas sintakses jomā

Dažu frāžu formulēšana tiek īstenota ar *veņjaņ* sintaktisko konstrukciju starpniecību. Tostarp, frāze *ji žēn vei beņ* veidota saskaņā ar *veņjaņ* sintaktisko shēmu, izmantojot gramatisko konstrukciju *ji... vei... .* Savukārt frāze *sjue jou suo dzjao, lao jou suo de, bin jou suo ji, lao jou suo jan, džu jou suo dzjui* 学有所教、劳有所得、病有所医、老有所养、住有所居 (*mācāmajam ir savs skolotājs, strādājošajam ir savs ieguvums, slimajam ir savs ārsts, vecajam ir sava aprūpe, dzīvojošajam ir savs mitekļis*) ir organizēta tādā veidā, ka katra no tās daļām satur predikatīvo daļiņu *suo*. Tā ir tipiska senķīniešu valodas sintakses forma.

3. Diskursīvās stratēģijas stilistikas jomā

Stilistiski tekstā novērojams izteiksmes lakoniskums, kas ir raksturīga *veņjaņ* īpašība un atšķiras no mūsdienu valodas formulējumu prakses, kura novērojama sociālistiskā diskursa elementos ziņojuma gaitā. Tieksmē pēc lakoniskuma senķīniešu valodā ticis maksimāli samazināts palīgvārdu lietojums. Tā, no frāzes *fu guo cjan dzjuņ* 富国强军 ir izslēgtas jebkādas gramatiskās norādes, ar kuru palīdzību būtu iespējams precizēt, kurai vārdšķirai pieder vārdi *fu* un *cjan*. Kaut arī ķīniešu valodā plašais interpretējums ir dabisks, tulkojot frāzi, jāizvēlas viena no formām: 1) *bagāta valsts [un] spēcīga armija*; 2) *valsts bagātināšana [ved pie] spēcīgas armijas*; 3) *bagātināt valsti, spēcīnāt armiju*; 4) *bagātai valstij [nepieciešama] spēcīga armija*. Izteiksmes līdzekļu minimalizācija klasiskajos avotos un rakstiskajos pieminekļos ir specifiska tradicionālās valodas iezīme.

4. Diskursīvās stratēģijas semantikas jomā

Semantiskais līmenis arī tiek iesaistīts tradīcijas iedzīvināšanas uzdevumā. Par vienu no acīmredzamākajiem piemēriem kalpo vārdu kopa *he sje* 和谐 (*saskaņa, harmonija*). Kaut leksiski nevar uzskatīt, ka šajā gadījumā pastāvētu pilnīga saistība ar tradīciju, tomēr jēdziens viennozīmīgi balstīts tradicionālās Ķīnas pasaulskatā. To pašu var teikt par diskursa elementu *dzuņ lao ai jou* 尊老爱幼 (*ciēnīt vecos, mīlēt jaunos*), kurš semantiskā līmenī balstās Konfūcija un Laodzi idejās. Šī elementa sasaite ar tradicionālo domātāju mantojumu tiek uzsvērta arī pašā Ķīnā.

5. Izteiksmes struktūru diskursīvās stratēģijas

Ziņojuma gaitā tiek piesaistītas izteiksmes struktūras (*expression structures*). Kā jau tika atzīmēts disertācijas 1. nodaļā, van Deiks norāda uz skaņu un grafiskās izteiksmes struktūrām kā uz vienu no lingvistiskām stratēģijām. Hu Dzjiņtao tekstā šī parādība saistīta ar to, ka viņa izmantotās senķīniešu frāzes fonētiski un grafiski uzrunā diskursa adresantu. Šīm frāzēm raksturīga īpaša skaņu un grafēmu regularitāte, ritmiskums, kā arī sintaktiskais, fonētiskais un – divdaļīgajās frāzēs – grafiskais paralēlisms: *Dzuņ lao ai jou* 尊老爱幼 (*ciēnīt vecos, mīlēt jaunos*); *Ge dzjiņ cji nen, ge de cji suo* 各尽其能、各得其所 (*katram jādara pēc savām spējām un katrs iegūst savu tiesu*); *Jui žeņ vei beņ, de jui vei sjaņ* 育人为本、德育为先.

6. Diskursīvo stratēģiju īstenošana, balstoties ārpusteksta valodas līdzekļos

Autore piedāvā pievērst uzmanību līdz šim KDA un PDA teorētiku neatzīmētai diskursīvajai stratēģijai, proti, ārpusteksta valodas resursu piesaistei. Hu Džjiņtao ziņojuma teksts nevar tikt skatīts atrauti no milzīgā komentāru lauka, kas to aptver. Tekstu skaidrojumu kultūra Ķīnā sakņojas agrākajā ķīniešu civilizācijas vēsturē. Jau agrāk kā pirms diviem tūkstošiem gadu, Haņu dinastijas laikā, ticis minēts, ka par katru vārdu no klasiskajām grāmatām ir sarakstīti 2000 komentāru. ĶTR šī tradīcija ir savijusies ar politiskās elites centieniem savas idejas darīt saprotamas pēc iespējas lielākam cilvēku skaitam. Interneta laikmetā šis process ir ieguvis iepriekš neiespējamus mērogus. Šī darba kontekstā komentēšanas kultūra ir būtiska tāpēc, ka Hu Džjiņtao ziņojumā parādās diskursīvie elementi, kuri, kā varētu šķist, jau sen zaudējuši saikni ar pagātni, bet tieši ar oficiālo un neoficiālo komentāru starpniecību adresantam tiek piedāvāta doma par šo elementu ķīnisko sastāvu un senajām saknēm. Novērojums attiecināms, citu starpā, uz elementu *dao de 道德*, kura nozīme 20.gadsimta garumā Ķīnā bija *morāle*, bet 21.gadsimta pirmajā desmitgadē tika uzsākta aktīva elementa daoistisko sakņu aktualizācija. Hu Džjiņtao piemin arī frāzi *ge dzjiņ cji nen, ge de cji suo 各尽其能、各得其所*. ĶTR tā iepriekš tikusi viennozīmīgi traktēta kā Luija Blāna darbā balstītā sociālistiskā principa *no katra pēc spējām, katram pēc vajadzībām* ķīniskais tulkojums. Šobrīd komentētāji uzstājīgi virza viedokli par šīs frāzes ķīnisko izcelsmi, savienojot citākus no atšķirīgiem avotiem – “Vēstures piezīmēm”, “Vēlīno Haņu grāmatas”, “Pārmaiņu kanona”, un piedāvā to interpretēt ar nozīmi *katram jādara pēc savām spējām* un *katrs iegūst savu tiesu*. Šajā disertācijā komentētāju teksti ir nozīmīgi kā tradīcijas klātbūtnes pierādījums

pat tajās Hu Dzjiņtao teksta daļās, kuras ar pirmo acu uzmetienu izskatās pēc sociālistisko vērtību paušanas formām.

Apskatītie tradicionālā diskursa elementu piemēri liecina, ka tie ienāk ĶKP valodā apzinātas un neapzinātas darbības rezultātā. Tāds elements kā *de audzināšana (de jui)* iegājis aprītē tādēļ, ka Hu Dzjiņtao bijis nepieciešams individualizēts izteiksmes veids, kas atšķirtu viņu no iepriekšējiem ĶKP līderiem. Kaut arī nav pamata uzskatīt, ka Hu Dzjiņtao izvēlējis no senās ķīniešu tradīcijas aizgūto diskursa elementu *dao lu* ar nolūku uzsvērt *dao* jēdzienu, bet ir acīmredzami, ka *dao* implicīti pieder tai. Tas parāda, ka tradīcija sociālistiskā diskursā var tikt iekļauta arī neapzinātas rīcības rezultātā.

Lai darba rezultātu apraksts būtu pilnīgs, no hipotēzes izrietošais secinājums jāpaplašina ar papildus atziņām, kuras noskaidrojās pētījuma veikšanas gaitā.

Atklājās, ka Hu Dzjiņtao ziņojuma gadījumā interdiskursivitāte nevar tikt reducēta tikai uz diviem diskursiem – sociālistisko un tradicionālo. Liberāli ekonomiskā diskursa elementi ir mūsdienu ĶTR vadošā politiskā diskursa trešā neatņemamā sastāvdaļa. Ķīna ir zeme, kur dota zaļā gaisma privātai iniciatīvai.

Tika secināts, ka interdiskursivitāte savā būtībā ir komplicēta parādība, kura neaprobežojas ar trijiem minētajiem diskursiem. Turklāt katram no šiem diskursiem piemīt neviendabība un novērojama interdiskursivitāte.

Interdiskursivitāte ir raksturīga arī liberāli ekonomiskajam diskursam, kā arī tradicionālajam diskursam, kurš, attīstoties gadu tūkstošu garumā un esot pakļauts atšķirīgu Ķīnas domu skolu interpretējumam, ir kļuvis ievērojami neviendabīgs.

Materiālos, kas veltīti Ķīnas politiskajai vēsturei, nereti ir pieņemts likt vienādības zīmi starp senajām ķīniešu tradīcijām un konfūcismu, tomēr pētījuma gaitā ir noskaidrots, ka mūsdienu ķīniešu politiskais diskurss smeļas tradicionālo argumentāciju ne vien no Konfūcija, bet arī no Mendzi, Šana Jana,

Laodzi, Sjuņdzi un daudziem citiem domātājiem, kuru idejiskās sistēmas nebūt nav bijušas līdzīgas.

Visiem novērotajiem diskursiem raksturīga īpašība, ko Izabela un Normans Ferklovi dēvē par rekontekstualizāciju. Šajā gadījumā var argumentēt, ka, mainoties kontekstam, diskursa elementi pielāgojas svešai sistēmai, veidojot jaunas saiknes vai izvirzot priekšplānā tādus diskursa elementus, kas iepriekšējā sistēmā netika uzskatīti par konvencionāliem. Rekontekstualizāciju var attiecināt uz tradicionālā diskursa elementiem, kuru nozīme mainījās līdzī laikam un sabiedrības prioritātēm. Rekontekstualizāciju var attiecināt arī uz sociālistisko diskursu, kas no paša sākuma, nokļūstot Ķīnas valodas un kultūras kontekstā, tika padarīts ķīniešu adresantam atpazīstamāks, kā rezultātā, piemēram, kā jau minēts 3.nodaļas secinājumos, Kārlis Markss Ķīnas politiskajā telpā runā, izmantojot tradicionālo ķīniešu diskursa elementu *dao de*. Tāpat, rekontekstualizāciju var attiecināt arī uz liberālo ekonomisko diskursu, kura atsevišķi elementi (*demokrātija, likuma vara, ekonomiskais izdevīgums*) tikuši stādīti konfūciskā augsnē.

Darba gaitā ir pilnīgi pierādījies autores provizoriskais novērojums par to, ka tradicionālā diskursa elementi ĶTR politiskajā komunikācijā mēdz būt par tādiem nominēti. Respektīvi, tie ir definējami kā tradicionālie ne vien savas objektīvas piederības pagātnei dēļ, bet tādēļ, ka viņus par tādiem pasludina diskursa dalībnieki.

No KDA-PDA teorijām izriet diskursīvo stratēģiju saistība ar politiskām stratēģijām. Tradicionālā ķīniešu diskursa elementu iekļaušana Hu Džiņtao ziņojumā ir politiskā stratēģija, kas sekmē trīs savstarpēji saistītu uzdevumu izpildi: 1) sociālistiskā diskursa piesardzīgu izskalošanu, 2) adaptera izveidošanu sociālistiskā diskursa attālināšanas procesā, 3) sociālistiskā diskursa aizvietošanu par labu Ķīnas vērtībās balstītam stāstam.

Izvēlīgi piesaistīti liberāli ekonomiskā diskursa elementi sekmē pirmā uzdevuma īstenošanu, bet uz tradicionālā diskursa elementu fona šie elementi ieņem kopīgu nišu ar sociālismu, pārstāvot divus Rietumu diskursa paveidus.

Ķīniešu tradicionālā politiskā diskursa analīze ir ļāvusi secināt, ka Hu Džinṭao politiskajām stratēģijām piemītis arī personisks mērķis – viņa priekšgājēja Dzjana Dzemiņa mantojuma lomas samazināšana. Kā jau ticis minēts darba gaitā, tieši Dzjana laikā mērķtiecīgi ticis aizsākts tradīcijas iedarbinājums. Šis Dzjana Dzemiņa nopelns nav ticis atspoguļots pienācīgi Hu ziņojumā, neskatoties uz to, ka daudzi Hu lietotie tradicionālā ķīniešu politiskā diskursa elementi tika ieviesti mūsdienu ĶTR politiskajā aprītē ar Dzjana starpniecību, tostarp *he sje (saskaņa)*.

Mūsdienu ķīniešu sociālistiskajam diskursam raksturīga interdiskursivitāte, kas parādās ar liberāli ekonomisko diskursu papildināta sociālistiskā diskursa apvienošanā ar ķīniešu tradicionālo politisko diskursu. Šī interdiskursivitāte ir sociālisma ar Ķīnas nokrāsu ideoloģiskais nodrošinājums.

Interdiskursivitāte fiksē novirzi no klasiskās komunisma izpratnes Ķīnā. Tā nodrošina manevrētspēju un no tās izrietošo varas stabilitāti. Tomēr, no otras puses, interdiskursivitāte ievieš disonansi ĶTR sociālistiskajā diskursā un laupa tam ideoloģisko veselumu.

Nobeigumā būtu jāsecina, ka kultūras noteiktā ķīniešu valoda ar grafiski monolīto hieroglifisko rakstību kalpo ne vien par dabisku vairogu pret pārlietu tiešiem politiskiem aizguvumiem, bet arī par neizsmeļamu ĶTR iekšpolitisko eksperimentu rezervuāru.

Pētījuma rezultātu aprobācija

Publikācijas

Zinātniskie raksti ārvalstīs

1. Staburova, J., Berzina, U.A. "A Glimpse of the EU-China relationships after 2008". – Baltic Journal of European Studies Tallinn University of Technology, Vol. 3, No. 1 (13), Tallin, 2013, 44.–57. lpp. Pieejams: <http://www.degruyter.com/view/j/bjes.2013.3.issue-1/bjes-2013-0004/bjes-2013-0004.xml>
2. Берзиня У.-А. Фраза "Ши ши цю ши 实事求是" в политическом дискурсе Китая. – Кривийас Зинātņu акадēmийас Ауструпētнечībас института зинātнискā конференце „Sabiedrība un valsts Ķīnā”. Rakstu krājums. 3.даļa. Москва: «Восточная литература», 2012, 324.-333.lpp. Pieejams: http://www.synologia.ru/a/ОГК_Том_XLII_Часть_3
3. Берзиня У.-А. Дискурс неопределенности в докладе Ху Цзиньтао на 17 съезде КПК и его культурная составляющая. – Кривийас Зинātņu акадēmийас Ауструпētнечībас института зинātнискā конференце „Sabiedrība un valsts Ķīnā”. Rakstu krājums. Москва: «Восточная литература», 2012, 180.-184.lpp. Pieejams: http://www.synologia.ru/a/Дискурс_неопределенности
4. Berzina, U.A. Interpretive Policy Analysis in China's Context. – Ziemeļvalstu Ķīnas studiju asociācijas (NACS) starptautiskās zinātniskā konferences „China Transactions and Transformations” rakstu krājums. Oslo, 2011, b.lpp.
5. Берзиня У.-А. Выступление Вэнь Цзябао в августе 2010 года: проблема несовпадения границ внутреннего и внешнего дискурсивных полей КНР. Кривийас Зинātņu акадēmийас Ауструпētнечībас института зинātнискā конференце „Sabiedrība un valsts Ķīnā”. Rakstu krājums. Москва: «Восточная литература», 2011, 212.-215.lpp. Pieejams: http://www.synologia.ru/a/Выступление_Вэнь_Цзябао_в_августе_2010_года
6. Берзиня У.-А. Традиционный политический язык в современной КНР – Кривийас Зинātņu акадēmийас Ауструпētнечībас института зинātнискā конференце „Sabiedrība un valsts Ķīnā”. Rakstu krājums. Москва: «Восточная литература», 2010, 271.-274.lpp. Pieejams: http://www.synologia.ru/a/Традиционный_политический_язык_в_современной_КНР
7. Берзиня У.-А. Новый подход в изучении политики Китая: критический дискурс анализ и понятие «гармонии». – The 18th International Conference on China, Chinese Civilization and the World: History, Modernity and Future Prospects. Rakstu krājums. Maskava: Кривийас Зинātņu акадēmийас Тāло Ауструму институтс, 2009, 47.-49.lpp.
8. Берзиня У.-А. Традиционный китайский дискурс в современном политическом дискурсе КНР (к постановке проблемы) – Кривийас Зинātņu акадēmийас Ауструпētнечībас института зинātнискā конференце „Sabiedrība un valsts Ķīnā”. Rakstu krājums. Москва: «Восточная литература», 2009, 296.-300.lpp.

Zinātniskie raksti Latvijā

9. Bērziņa, U. Kritiskās diskursa analīzes teorijas attīstība un pielietojuma iespējas KTR politiskā diskursa pētījumos. – Zinātniskie raksti: 2011. gada sociālo zinātņu nozares pētnieciskā darba publikācijas. Rīga: Rīgas Stradiņa universitāte, 2012, 80.-86.lpp. Pieejams: http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/publikācijas/zinatniskie_raksti_2011/socialie/12-140-ZR_soc_LV_2011.pdf
10. Bērziņa, U.A. Ķīniešu vārds „krīze” starptautiskajā politiskajā diskursā un tā interpretācijas problēma. – Zinātniskie raksti: 2010. gada sociālo zinātņu nozares pētnieciskā darba publikācijas. Rīga: Rīgas Stradiņa universitāte, 2011, 349.-355.lpp. Pieejams: http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/publikācijas/zinatniskie_raksti_2011/socialie/10-249-ZR_soc_LV_2011.pdf

11. Bērziņa, U.A. Ķīnas tradicionālā politiskā diskursa atdzimšana mūsdienu ĶTR politiskajā diskursā. – Zinātniskie raksti: 2009.gada sociālo zinātņu nozares pētnieciskā darba publikācijas. 2.sējums. Rīga: Rīgas Stradiņa universitāte, 2010, 93.-95.lpp. Pieejams: http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/publikācijas/zinatniskie_raksti_2009/socialas_zinatnes/vol_1/057-10_ZRS_93-96.pdf

Uzstāšanās konferencēs

Uzstāšanās ārzemju zinātniskajās konferencēs un semināros:

- 2012 Krievijas Zinātņu akadēmijas Austrumpētniecības institūta XXXXII zinātniskā konference „Sabiedrība un valsts Ķīnā” ar referātu: „Дискурс неопределенности в докладе Ху Цзиньтао на 17 съезде КПК и его культурная составляющая” KZA, Maskava
- 2011 Ziemeļvalstu Ķīnas studiju asociācijas (NACS) starptautiskā zinātniskā konference „China Transactions and Transformations” ar referātu „Interpretive Policy Analysis in China’s Context” NACS, Oslo
- 2011 Krievijas Zinātņu akadēmijas Austrumpētniecības institūta XXXXI zinātniskā konference „Sabiedrība un valsts Ķīnā” ar referātu: „Выступление Вэнь Цзябао в августе 2010 года: проблема несовпадения границ внутреннего и внешнего дискурсивных полей” KZA, Maskava
- 2009 Krievijas Zinātņu akadēmijas Austrumpētniecības institūta XXXIX zinātniskā konference „Sabiedrība un valsts Ķīnā” ar referātu: „Традиционный китайский дискурс в современном политическом дискурсе КНР (к постановке проблемы)” KZA, Maskava

Uzstāšanās Latvijas zinātniskajās konferencēs un semināros:

- 2013 RSU 12. Zinātniskā konference ar referātu “Hu Džjņtao valdīšanas desmitgades politiskās nostādnes” RSU, Rīga
- 2012 RSU 11. Zinātniskā konference ar referātu „Ķīniešu tradicionālā diskursa elementa nozīmes transformācija – šī šī ģju šī gadījums.” RSU, Rīga
- 2011 RSU 10. Zinātniskā konference ar referātu „ Kritiskās diskursa analīzes teorijas transformācija jauna empīriskā materiāla ietekmē.” RSU, Rīga
- 2010 Starptautiskā zinātniskā konference „Ķīnas civilizācija pagātnē un mūsdienās” ar referātu „Miņšēn principa pārinterpretēšana mūsdienu Ķīnas Tautas Republikas politiskajā diskursā” RSU, Rīga
- 2008 RSU Zinātniskais seminārs „Ķīnas izaicinājums: 30 gadi Ķīnas ekonomisko reformu un atvērības politikai” ar referātu: „Ķīnas politika un ķīniešu valoda” RSU, Rīga

IZMANTOTIE AVOTI UN LITERATŪRA

I Avoti

I 1. ĶKP vadītāju darbi un ĶTR likumi

1. Hu Jintao. Hold High the Great Banner of Socialism with Chinese Characteristics and Strive for New Victories in Building a Moderately Prosperous Society in All Respects. No : Documents of the 17th National Congress of the Communist Party of China. Beijing: Foreign Languages Press, 2007. 1-73.lpp.
2. 邓小平 [Deng Xiaoping] [Dens Sjaopins]。高举毛泽东思想旗帜，坚持实事求是原则 [Gao Ju Mao Zedong Sixiang Qizhi, Jianchi Shi Shi Qiu Shi Yuanze] [Augsti turot Mao Dzeduna domas karogu, pieturēties pie šī šī cju šī principa]。邓小平文选 [Deng Xiaoping Wenxuan] [Dena Sjaopina darbu izlase]。第 2 卷 [Di Er Juan] [Otrais sējums]。北京 [Beijing] [Pekina] : 人民出版社 [Renmin Chubanshe] , 1983.
3. 邓小平 [Deng Xiaoping] [Dens Sjaopins]。高举毛泽东思想旗帜，坚持实事求是原则 [Gao Ju Mao Zedong Sixiang Qizhi, Jianchi Shi Shi Qiu Shi Yuanze] [Augsti turot Mao Dzeduna domas karogu, pieturēties pie šī šī cju šī principa]。邓小平文选 [Deng Xiaoping Wenxuan] [Dena Sjaopina darbu izlase]。第 3 卷 [Di San Juan] [Trešais sējums]。北京 [Beijing] [Pekina] : 人民出版社 [Renmin Chubanshe] , 1983.
4. 邓小平 [Deng Xiaoping] [Dens Sjaopins] : 厚道人的一篇务实报告(3)。[Houdao Ren de Yipian Wushi Baogao 3] [Labestīgā dao cilvēka pragmatiskais ziņojums 3] No : 中国网站 [Zhonguo Wangzhan] [Ķīniešu portāls]。Pieejams: <http://book.sina.com.cn/nzt/his/bianju/74.shtml> [02.05.2008.]
5. 高举中国特色社会主义伟大旗帜 [Gaoju Zhongguo Tese Shehui Zhuyi Weida Qizhi] [Augstu nest dižo sociālisma karogu]。No : 人民日报 [Renmin Ribao] : 16.10.2007. Pieejams: http://news.xinhuanet.com/newscenter/2007-10/16/content_6887158.htm [07.03.2010.]
6. 胡锦涛在中国共产党第十七次全国代表大会上的报告 [Hu Jintao zai Zhongguo Gongchandang Di Shiqi ci Quanguo Daibiao Dahui shang de Baogao] [Hu Džjintao ziņojums ĶKP 17. Visķīnas pārstāvju kongresā]。高举中国特色社会主义伟大旗帜 为夺取全面建设小康社会新胜利而奋斗 [Gaoju Zhongguo Tese Shehui Zhuyi Weida Qizhi wei Duoqu Quanmian Jianshe Xiaokang Shehui Xin Shengli er Fendou] [Augstu nesot dižo sociālisma karogu, izcīnīt jaunas uzvaras pilnīgas Mazās veselības sabiedrības veidošanā]。[Ievads]。Pieejams: <http://politics.people.com.cn/GB/1024/6429094.html> [07.03.2010.]
7. 胡锦涛在中国共产党第十七次全国代表大会上的报告 [Hu Jintao zai Zhongguo Gongchandang Di Shiqi ci Quanguo Daibiao Dahui shang de Baogao] [Hu Džjintao ziņojums ĶKP 17. Visķīnas pārstāvju kongresā]。一[Yi] [Pirmā daļa]。过去五年的工作 [Guoqu Wunian de Gongzuo] [Pagājušo piecu gadu darbs]。Pieejams: <http://politics.people.com.cn/GB/1024/6429094.html> [07.03.2010.]
8. 胡锦涛在中国共产党第十七次全国代表大会上的报告 [Hu Jintao zai Zhongguo Gongchandang Di Shiqi ci Quanguo Daibiao Dahui shang de Baogao] [Hu Džjintao ziņojums ĶKP 17. Visķīnas pārstāvju kongresā]。二 [Er] [Otrā daļa]。改革开放的伟大历史进程 [Gaibian Kaifang de Weida Lishi Jincheng] [Reformu un atvērības politikas dižais vēsturiskais process]。Pieejams: <http://politics.people.com.cn/GB/8198/6429188.html> [07.03.2010.]
9. 胡锦涛在中国共产党第十七次全国代表大会上的报告 [Hu Jintao zai Zhongguo Gongchandang Di Shiqi ci Quanguo Daibiao Dahui shang de Baogao] [Hu Džjintao

- ziņojums ĶKP 17. Visķīnas pārstāvju kongresā]。三 [San] [Trešā daļa]。深入贯彻落实科学发展观 [Shenru Guanche Luoshi Kexue Fazhangan] [Padziļināti īstenot zinātnisko attīstības koncepciju]。Pieejams: <http://politics.people.com.cn/GB/8198/6429189.html> [08.03.2010.]
10. 胡锦涛在中国共产党第十七次全国代表大会上的报告 [Hu Jintao zai Zhongguo Gongchandang Di Shiqi ci Quanguo Daibiao Dahui shang de Baogao] [Hu Džjintao ziņojums ĶKP 17. Visķīnas pārstāvju kongresā]。四 [Si] [Ceturtais daļa]。实现全面建设小康社会奋斗目标的新要求 [Shixian Quanmian Jianshe Xiaokang Shehui Fendou Mubiao de Xin Yaoqiu] [Īstenot jaunus uzdevumus cīņā par pilnīgu mazās veselības sabiedrības celtniecību]。Pieejams: <http://politics.people.com.cn/GB/8198/6429190.html> [07.03.2010.]
  11. 胡锦涛在中国共产党第十七次全国代表大会上的报告 [Hu Jintao zai Zhongguo Gongchandang Di Shiqi ci Quanguo Daibiao Dahui shang de Baogao] [Hu Džjintao ziņojums ĶKP 17. Visķīnas pārstāvju kongresā]。五 [Wu] [Piektā daļa]。促进国民经济又好又快发展 [Cujin Guomin Jingji You Hao You Kuai Fazhan] [Veicināt nacionālās ekonomikas gan labu, gan ātru attīstību]。Pieejams: <http://politics.people.com.cn/GB/8198/6429191.html> [07.03.2010.]
  12. 胡锦涛在中国共产党第十七次全国代表大会上的报告 [Hu Jintao zai Zhongguo Gongchandang Di Shiqi ci Quanguo Daibiao Dahui shang de Baogao] [Hu Džjintao ziņojums ĶKP 17. Visķīnas pārstāvju kongresā]。六 [Liu] [Sestā daļa]。坚定不移发展社会主义民主政治 [Jianding Buyi Fazhan Shehui Zhuyi Minzhu Zhengzhi] [Stingri un nemainīgi attīstīt sociālistiskās demokrātijas politiku]。Pieejams: <http://politics.people.com.cn/GB/8198/6429193.html> [07.03.2010.]
  13. 胡锦涛在中国共产党第十七次全国代表大会上的报告 [Hu Jintao zai Zhongguo Gongchandang Di Shiqi ci Quanguo Daibiao Dahui shang de Baogao] [Hu Džjintao ziņojums ĶKP 17. Visķīnas pārstāvju kongresā]。七 [Qi] [Septītā daļa]。推动社会主义文化大发展大繁荣 [Tuidong Shehui Zhuyi Wenhua Fazhan Da Fanrong] [Virzīt sociālistiskās kultūras dižo attīstību un dižo uzplaukumu]。Pieejams: <http://politics.people.com.cn/GB/8198/6429194.html> [07.03.2010.]
  14. 胡锦涛在中国共产党第十七次全国代表大会上的报告 [Hu Jintao zai Zhongguo Gongchandang Di Shiqi ci Quanguo Daibiao Dahui shang de Baogao] [Hu Džjintao ziņojums ĶKP 17. Visķīnas pārstāvju kongresā]。八 [Ba] [Astotā daļa]。加快推进以改善民生为重点的社会建设 [Jiakui Tuijin yi Gaishang Minsheng wei Zhongdian de Shehui Jianshe] [Paātrināti virzīt sabiedrības celtniecību, par svarīgāko uzskatot tautas dzīves uzlabošanu]。Pieejams: <http://politics.people.com.cn/GB/8198/6429195.html> [07.03.2010.]
  15. 胡锦涛在中国共产党第十七次全国代表大会上的报告 [Hu Jintao zai Zhongguo Gongchandang Di Shiqi ci Quanguo Daibiao Dahui shang de Baogao] [Hu Džjintao ziņojums ĶKP 17. Visķīnas pārstāvju kongresā]。九 [Jiu] [Devītā daļa]。开创国防和军队现代化建设新局面 [Kaichuang Guofang he Jundui Xiandaihua Jianshe Xin Jumian] [Atvērt jaunu fāzi nacionālās aizsardzības un bruņoto spēku modernizācijas ceļšanā]。Pieejams: <http://politics.people.com.cn/GB/8198/6429196.html> [07.03.2010.]
  16. 胡锦涛在中国共产党第十七次全国代表大会上的报告 [Hu Jintao zai Zhongguo Gongchandang Di Shiqi ci Quanguo Daibiao Dahui shang de Baogao] [Hu Džjintao ziņojums ĶKP 17. Visķīnas pārstāvju kongresā]。十 [Shi] [Desmitā daļa]。推进“一国两制”实践和祖国和平统一大业 [Tuijin „Yiguo Liangzhi” Shijian he Zuguo Hepin Tongyi Daye] [Virzīt “vienas valsts – divas sistēmas” īstenošanu un dzimtenes mierīgas apvienošanas lielo lietu]。Pieejams: <http://politics.people.com.cn/GB/8198/6429197.html> [07.03.2010.]
  17. 胡锦涛在中国共产党第十七次全国代表大会上的报告 [Hu Jintao zai Zhongguo Gongchandang Di Shiqi ci Quanguo Daibiao Dahui shang de Baogao] [Hu Džjintao

- ziņojums ĶKP 17. Visķinas pārstāvju kongresā]。十一 [Shiyi] [Vienpadsmitā daļa]。始终不渝走和平发展道路 [Shizhong Buyu Zou Heping Fazhan Daolu] [No sākuma līdz galam nenovirzoties iet pa mierīgas attīstības ceļu]。Pieejams: <http://politics.people.com.cn/GB/8198/6429198.html> [07.03.2010.]
18. 胡锦涛在中国共产党第十七次全国代表大会上的报告 [Hu Jintao zai Zhongguo Gongchandang Di Shiqi ci Quanguo Daibiao Dahui shang de Baogao] [Hu Džjiņtao ziņojums ĶKP 17. Visķinas pārstāvju kongresā]。十二。[Shier] [Divpadsmitā daļa]。以改革创新精神全面推进党的建设新的伟大工程 [Yi Gaige Chuangxin Jingshen Quanmian Tuijin Dang de Jianshe Xin de Weida Gongcheng] [Vadoties pēc reformu inovatīvā gara, vispusēji virzīt partijas celtniecības jaunos dzižos projektus]。Pieejams: <http://politics.people.com.cn/GB/8198/6429199.html> [07.03.2010.]
19. 江泽民在中国共产党第十五次全国代表大会上的报告 [Jiang Zemin zai Zhongguo Gongchandang Di Shiwu ci Quanguo Daibiao Dahui shang de Baogao] [Džjana Dzemiņa ziņojums ĶKP 15. Visķinas pārstāvju kongresā]。二。[Er] [Otrā daļa]。高举邓小平理论伟大旗帜，把建设有中国特色社会主义事业全面推向二十一世纪 [Gao ju Deng Xiaoping Lilun Weida Qizhi, ba Jianshe you Zhongguo Tese Shehui Zhuyi Shiye Quanmian Tuixiang Ershiyi Shiji] [Augstu ceļot Dena Šjapina teorijas dzižo karogu, sociālisma ar ķīniešu nokrāsu būvniecību ievirzīt 21. gadsimtā]。Pieejams: http://news.xinhuanet.com/ziliao/2003-01/20/content_697207.htm
20. 毛泽东 [Mao Zedong] [Mao Dzeduns]。改造我们的学习 [Gaizaio Womende Xuexi] [Pārkārtot mūsu mācības]。毛泽东选集 [Mao Zedong Xuanji] [Mao Dzeduna darbu izlase]。北京 [Beijing] [Pekina]：人民出版社 [Renmin Chubanshe]，1953。
21. 毛泽东 [Mao Zedong] [Mao Dzeduns]。论新阶段抗日民族战争与抗日民族统一战线发展的新阶段 [Lun Xin Jieduan Kanri Minzu Tongyi Zhangxian Fazhande Xin Jieduan] [Par jauno posmu – Tautas karš pret Japānu un tautas kopējās antijapāņu frontes attīstības jaunais posms]。Pieejams: http://www.ce.cn/xwzx/gnsz/szyw/200705/22/t20070522_11449970_2.shtml [14.12.2011.]
22. 毛泽东 [Mao Zedong] [Mao Dzeduns]。〔新民主主义论〕 [Xin Minzhu Zhuyi Lun] [Par Jauno demokrātiju]。Pieejams: <http://www.marxists.org/chinese/maozedong/marxist.org-chinese-mao-194001.htm> [28.06.2013.]
23. 毛泽东选集第三卷 [Mao Zedong Xuanji Disan Juan] [Mao Dzeduna izlase, trešais sējums]。在陕甘宁边区参议会的演说 [Zai Shangangning Bianqu Can Yihui de Yanshuo] [Runa Šeņši-Gaņsu-Ninsja pierobežas rajona [Tautas politiskās] Padomes sēdē]。Pieejams: http://unit.xjtu.edu.cn/xjtujcjdww/content.php?msg_id=302 [24.04.2013.]
24. 中华人民共和国宪法 [Zhonghua Renmin Gongheguo Xianfa] [Ķīnas Tautas Republikas konstitūcija]。第一章 [Di yi Zhang] [Pirmā nodaļa]，总纲 [Zong Gang] [Pamatprincipi]。No：中华人民共和国央人民政府 [Zhonghua Renmin Gongheguo Yang Renmin Zhengfu] [ĶTR Centrālā Tautas valdība]。Pieejams: http://www.gov.cn/test/2005-06/14/content_6310_3.htm [09.05.2010.]
25. XVII съезд КПК. Официальные документы: Политический доклад ЦК и Устав партии. Москва: Институт Дальнего Востока РАН, 2007.
- I 2. Mūsdienų sabiedrības pārstāvju-diskursa daļībnieku darbi
26. Liu, Binjie. China's Philosophy on Foreign Affairs in the 21st Century. Beijing: Foreign Languages Press, 2006.
27. 辩论：企业用人以德为先/以才为先：2012-04-20 [Bianlun: Qiye Yongren Yi De Wei Xian/ Yi Cai Wei Xian] [Diskusija: Cilvēku izmantošana uzņēmumos notiek pēc principa de – primārais vai pēc principa talants – primārais: 20.04.2012.]。Pieejams: <http://wenwen.soso.com/z/q369535446.htm?w=%B5%C2%B2%C5%BC%E6%B1%B8+%>

- D2% D4% B5% C2% CE% AA% CF% C8&spi=1&sr=2&w8=%E5%BE%B7%E6%89%8D%E5%85%BC%E5%A4%87+%E4%BB%A5%E5%BE%B7%E4%B8%BA%E5%85%88&qf=20&rn=314&q=4&sid=0a8804ae00021397521bfbdb1bcc6a74c&uid=527837635467671242&ch=w.search.2 [12.05.2013.]
28. 毕宝魁 [Bi Baokui] [Bi Baokuejs]. 《论语》“忠”“恕”本义考 [“Lun Yu” “Zhong”, “Ru” Beni Kao] [“Apkopotu runu” “Džun”, “Žu” pamatnozīmju izpēte]. No : 国学网站 [Guoxue Wangzhan] [Sinoloģijas portāls]. Pieejams: <http://www.guoxue.com/?p=13837> [06.06.2013.]
  29. 毕沧耕 [Bi Cangeng] [Bi Cangens]. 从严治军、依法治军是军队的铁律 [Cong Yan Zhi Jun, Yi Fa Zhi Jun shi Jundui de Tielv] [Pārvaldīt armiju ar stingrību, pārvaldīt armiju, sekojot likumam, ir armijas dzelzs likums]. Pieejams: <http://www.pladaily.com.cn/item/3db/content/66.htm> [20.09.2012.]
  30. 诚 [Cheng] [Čen]. No : 百度百科 [Baidu Baike] [Baidu enciklopēdija]. Pieejams: <http://baike.baidu.com/view/755459.htm> [03.02.2012.]
  31. 道 [Dao]. No : 百度百科 [Baidu Baike] [Baidu enciklopēdija]. Pieejams: <http://baike.baidu.com/view/21607.htm#sub5142602> [04.12.2013.]
  32. 道德 [Dao de]. No : 百度百科 [Baidu Baike] [Baidu enciklopēdija]. Pieejams: <http://www.baikewiki.com/wiki/%E9%81%93%E5%BE%B7> [22.07.13.]
  33. 道路 [Dao lu]. No : 百度百科 [Baidu Baike] [Baidu enciklopēdija]. Pieejams: <http://baike.baidu.com/view/125492.htm> [14.01.2013.]
  34. 德 [De]. No : 百度百科 [Baidu Baike] [Baidu enciklopēdija]. Pieejams: <http://baike.baidu.com/view/188023.htm> [28.01.2013.]
  35. 德育 [De yu] [De jui]. No : 百度百科 [Baidu Baike] [Baidu enciklopēdija]. Pieejams: <http://baike.baidu.com/view/405928.htm> [18.08.2013.]
  36. 道德观通论 [Dao De Guan Tonglun] [Viedokļu apskats par dao un de]. 北京 [Beijing] [Pekina] : 高等教育出版社 [Gaodeng Jiaoyu Chubanshe], 2002.
  37. 法家韩非“法治”思想对我国现代社会的启示 [Fajia Hanfei “Fa Zhi” Sixiang Dui Woguo Xiandai Shehui de Qishi] [Likumnieka Hanfeja pārvaldīt ar likumu ideja kā mūsu valsts tagadējas sabiedrības iedvesmas avots]. Pieejams: <http://wenku.baidu.com/view/299354175f0e7cd184253687.html> [30.06.2012.]
  38. 富国强兵 [Fu Guo Qiang Bing] [Bagāta valsts un stipra armija]. No : 百度百科 [Baidu Baike] [Baidu enciklopēdija]. Pieejams: <http://baike.baidu.com/view/547174.htm> [04.02.2013.]
  39. 高海深 [Gao Haishen] [Gao Haišēns], 魏重斌 [Wei Zhongbin] [Vejs Džunbiņš]. 墨子兼爱思想对建立和谐社会人际关系的启示. 文史纵横. [Mozi Jian'ai Sixiang dui Jianli Hexie Shenhui Renji Guanxi de Qishi. Wenshi Siheng.] [Modzi savstarpējas mīlestības ideja ka iedvesmas avots cilvēces attiecībām, ceļot saskaņas sabiedrību. No: Veņši sihen], 2006.06. Pieejams: <http://www.docin.com/p-239270816.html> [05.03.2012.]
  40. 公民道德建设实施纲要全文 [Gongmin Daode Jianshe Shishi Gangyao] [Darba programma pilsoņu dao de / morāles celtniecībai]. No: 人民网 [Renmin Wang] [Žēņmiņ žibao mājaslapa], 24.10.2001. Pieejams: <http://www.people.com.cn/GB/shizheng/16/20011024/589496.html> [28.08.2013.]
  41. 构建社会主义和谐社会学系问答 [Goujian Shehui Zhuyi Hexie Shehui Xuexi Wenda] [Jautājumi un atbildes par sociālisma harmonisko sabiedrību]. 北京 [Beijing] [Pekina] : 人民日报出版社 [Renmin Ribao Chubanshe], 2005.
  42. 国家教委办公厅印发《关于在幼儿园加强爱家乡、爱祖国教育的意见》的通知 [Guojia Jiaowei Bangongting Yinfa “Guanyu Zai Youeryuan Jiaqiang Aiguoxian, Aizuguo Jiaoyu de Yijian” de Tongzhi] [Valsts izglītības komitejas informatīvais ziņojums “Uzskats par izglītības stiprināšanu bērnu dārzos par mīlestību pret savu dzimto vietu un dzimteni”]. No: 人民日报 [Renmin Ribao], 05.05.1992. Pieejams:

- <http://www.people.com.cn/item/flfgk/gwyfg/1992/206008199202.html> [04.12.2012.]
43. 古人论“德才兼备” [Gu Ren Lun “De Cai Dziaņ Bei”] [Senlaidu cilvēki par “De, talants – vienādi pārstāvēti”]. No : 山西大学商务学院 [Shanxi Daxue Shangwu Xueyuan] [Šansji universitātes Biznesa koledža] . Pieejams: <http://www.sdsy.sxu.edu.cn/sdsy/dcjb/3654.htm> [26.08.2013.]
  44. “焦点访谈”：执政兴国——建设法治国家 [“Jiaodian Fangtan” Zhizheng Xingguo – Jianshe Fazhi Guojia] [“Intervija par aktuālu tēmu”]: Pārvaldīt, lai valsts plauktu – celt valsti, kur pārvalda ar likumu]. No : China Central Television, 02.11.2002. Pieejams: http://www.cctv.com/news/china/20021102/100315_1.shtml [30.08.2013.]
  45. 见义勇为 [Jian Yi Yong Wei] [Redzi ideju – drosmīgi rīkojies]. No : 百度百科 [Baidu Baike] [Baidu enciklopēdija] . Pieejams: <http://baike.baidu.com/view/138303.htm> [25.08.2013.]
  46. 姜广辉 [Jiang Guanghui] [Dzjans Guanhuejs]. 九伦——中国伦理思想的现代诠释 [Jiu Lun – Zhongguo Lunli Xixiang de Xiandai Quanshi] [Deviņas attiecības – Ķīnas attiecību principu ideju aktuāls izskaidrojums]. No: 光明日报 [Guangming Ribao], 27.08.2007. Pieejams: <http://wenku.baidu.com/view/d6d73d09bb68a98271fefa2a.html> [28.08.2013.]
  47. 一国两制 [Yi Guo Liang Zhi] [Viena valsts, divas sistēmas]. No : 百度百科 [Baidu Baike] [Baidu enciklopēdija] . Pieejams: <http://baike.baidu.com/view/20523.htm> [28.04.2012.]
  48. 讲学习，讲政治，讲正气 (1995 年 11 月 8 日) [Jiang Xuexi, Jiang Zhengzhi, Jiang Zhengqi (1995 nian 11 yue 8 ri)] [Runāt par mācīšanos, runāt par politiku, runāt par džen cji (1995.gada 8.novembris)]. Pieejams: <http://gaige.rednet.cn/c/2008/07/03/1542426.htm> [17.08.2013.]
  49. 经世济民 [Jingshi Jimin] [Pārvaldīt pasauli palīdzēt tautai]. No : 百度百科 [Baidu Baike] [Baidu enciklopēdija] . Pieejams: <http://baike.baidu.com/view/2204546.htm> [16.05.2011.]
  50. 科学发展 [Kexue Fazhan] [Zinātniskā attīstība]. No : 百度百科 [Baidu Baike] [Baidu enciklopēdija] . Pieejams: <http://baike.baidu.com/view/2897619.htm> [04.05.2013.]
  51. 李源潮 [Li Yuanchao] [Li Juančao]. 坚持德才兼备以德为先的用人标准 [Jianchi De Cai Jian Bei Yi De Wei Xian de Yongren Biaozhi] [Pieturēties pie de kā pirmā “de, talants – vienādi pārstāvēti” cilvēku izmantošanas standarta ietvaros]. No: 求是 [Qiu Shi], 2008, Nr. 20. Pieejams: http://www.qstheory.cn/zxdk/2008/200820/200906/t20090609_1519.htm [27.08.2013.]
  52. 理治 [Li Zhi] [Li pārvaldīšana]. No : 百度百科 [Baidu Baike] [Baidu enciklopēdija] . Pieejams: <http://baike.baidu.com/view/7041203.htm> [29.08.2013.]
  53. 刘俊祥 [Liu Junxiang] [Liu Dzjuņsjangs]. 人本政治论：人的政治主体性的马克思主义研究 [Ren Ben Zhengzhi Lun: Rende Zhengzhi Zhutixingde Makesizhuyi Yanjiu] [Par cilvēks – sakne politiku: pētījums par marksisma politikas objektīvo raksturu attiecībā uz cilvēku]. 北京 [Beijing] [Pekina]: 中国社会科学出版社 [Zhongguo Shehui Kexue Chubanshe], 2006.
  54. 刘余莉 [Liu Yuli] [Liu Julī]. 从历史文化中探寻治国理政之道“群书治要” [Cong Lishi Wenhuazhong Tanxun Zhiguo Lizhi Zhi Dao “Qun Shu Zhi Yao”] [“Daudzas grāmatas vajadzīgas pārvaldīšanai”]: pētīt “pārvaldīt valsti un īstenot li principa politiku” frāzi dao vēstures kultūras kontekstā]. No: 学习时报 [Xuexi Shibao], 19.09.2011. Pieejams: <http://www.mzb.com.cn/html/report/254743-1.htm> [27.08.2013.]
  55. 龙佳解, 罗泽荣, 转贴自 [Long Jiajie, Luo Zerong, Zhuan Tiezi]. 胡锦涛民生思想初探 [Hu Jintao Min Sheng Sixiang Chutan] [Hu Dzjiņtao tautas dzīves idejas sākotnējs izvērtējums]. No : 湖南社会学网 [Hunan Shehixue Wang], 2010. Pieejams: http://www.hnshx.com/Article_Show.asp?ArticleID=6421 [30.10.2010.]
  56. 楼主 [Lou Zhu] [Lou Džu]. 诚者，物之终始，不诚无物！请大家谈谈诚信…… [Cheng zhe, Wu Zhi Shi Zhong, Bu Cheng Wu Wu! Qing Dajia Tantan Chengxin]. [Čen ir lietu

- sākums un gals, bez čen nav lietu! Aicinu visus apspriest čen sijn ...] 。 08.12.2007. Pieejams: <http://club.1688.com/threadview/23631106.html> [18.07.2013]
57. 路易[Lu Yi] [Lu Ji] 。中国走向富强, 人民幸福安康 [Zhongguo Zouxiang Fuqiang, Renmin Xingfu Ankang] [Kīna iet pretī bagatībai un stiprumam, tautai būs laime-bagatībamiers-veselība] 。 Pieejams: <http://wenku.baidu.com/view/4cd8a125482fb4daa58d4b8d.html> [31.08.2013.]
  58. 论邓小平的小康社会思想 [Lun Deng Xiaoping de Xiaokang Shehui Sixiang] [Apspriežot Dena Sjaopina Mazās veselības sabiedrības koncepciju] 。 No : 南京政治学院学报 [Nanjing Zhengzhi Xueyuan Bao] 。 Pieejams: <http://scholar.ilib.cn/A-njzxyxb200404003.html> [12.05.2010.]
  59. 吕振杰 [Lü Zhenjie] [Lujs Džendze] 。社会主义和谐社会必定是民主法制社会 [Shehui Zhuyi Hexie Shehui Biding shi Minzhu Fazhi Shehui] [Sociālistiskajai saskaņas sabiedrībai jābūt demokrātiskai un likumiskai sabiedrībai] 。 No : 正义网 [Zhengyiwang] [Taisnīguma portāls] 。 Pieejams: <http://www.jcrb.com/zywfiles/ca554486.htm> [06.03.2010.]
  60. 旅游文化笔记 [Lüyou Wenhua Biji] [Piezīmes par ceļošanas kultūru] 。 Pieejams: <http://wenku.baidu.com/view/bee20818650e52ea551898ac.html> [19.08.2013.]
  61. 美德 [Mei de] [Skaistais de] 。 百度百科 [Baidu Baike] [Baidu enciklopēdija] 。 Pieejams: <http://baike.baidu.com/view/54052.htm> [24.08.2013.]
  62. 浅议先秦儒家治国思想与当代政府建设 [Qianyi Xian Qin Rujia Zhiguo Sixiang Yu Dangdai Zengfu Jianshe] [Diskusija par pirmsejūnu dinastijas konfūciešu domu par valsts pārvaldīšanu un mūsdienu valdības celtniecību] 。 No: 才智 [Cai Zhi] [Gudrība], 2009, Nr. 10. Pieejams: <http://xuewen.cnki.net/Login.aspx?p=%2fDownloadArticle.aspx%3ffilename%3dCAIZ200910151%26dbtype%3dCJFD> [20.08.2012.]
  63. 人文关怀 [Ren Wen Huai] [Cilvēciskās rūpes] 。 No : 百度百科 [Baidu Baike] [Baidu enciklopēdija] 。 Pieejams: <http://baike.baidu.com/view/24377.htm> [07.05.2011.]
  64. 荣辱观 [Rong Ru Guan] [Uzplaukuma un negoda koncepcija] 。 No : 百度百科 [Baidu Baike] [Baidu enciklopēdija] 。 Pieejams: <http://baike.baidu.com/view/45891.htm> [26.08.2013.]
  65. 儒家伦理之于当代社会公德建设的意义及其问题 [Rujia Lunli zhiyu Dangdai Shehui Gong De Jianshe de Yiyi ji qi Wenti] [Konfūciešu teorija un mūsdienu sabiedrības kopīgā de celtniecības nozīme un problēmjautājumi] 。 Pieejams: <http://www.docin.com/p-392969563.html>, [19.08.2013.]
  66. 如何理解和实现社会的安定有序 [Ruhe Lijie he Shixian Shehuide Anding Youxu] [Kā izprast un īstenot sabiedrībā stabilitāti, [kur] ir kārtība] 。 2011.06.23. Pieejams: <http://bbs.cnr.cn/thread-2011406-1-1.html> [23.08.2013]
  67. 邵建 [Shao Jian] [Šao Džjans]. 法家的脑袋戴上法治的帽 [Fajiade Naodai Daibushang Fazhide Mao] [Likumnieku skolas galvai neder „Pārvaldīt ar likumu” cepure] 。 中国新闻网 [Zhongguo Xinwenwang] 。 Pieejams: <http://news.163.com/09/0213/17/5223CSKI000120GU.html> [06.07.2012.]
  68. 社会公德现状与反思 [Shehui Gong De Xianzhuang yu Fansi] [Sociālais kopīgais de mūsdienu izpausmēs un pārdomas par to] 。 Pieejams: <http://wenku.baidu.com/view/405e1287d4d8d15abe234e61.html>, 1.-4. lpp. [19.08.2013.]
  69. 申圣超 [Shen Shengchao] [Šeņa Šeņčao] 。 孔子谈“义”，“利”及其现代意义 [Kongzi Tan “Yi”, “Li” ji Qita Xiandai Yiyi] [Konfūcija apspriestā “Yi”, “Li” un citas mūsdienu idejas] 。 No : 商业经济 [Shangye jingji] [Biznesa ekonomika] 。 哈尔滨 [Haerbin] [Harbina] : 黑龙江省商务厅 [Heilongjiang Sheng Shangwu Ting] [Heilundzjanas provinces Tirdzniecības kamera] 。 2013.g. 1.ceturksnis (414) , 91.lpp. Pieejams: <http://www.cqvip.com/Read/Read.aspx?id=44535930> [15.08.2013.]

70. 什么是医德？[Shenme shi Yide?] [Kas ir ārstniecības de?]. No : 百度知道 [Baidu Zhidao] [Baidu zināšanas] 。 Pieejams: <http://zhidao.baidu.com/question/52343284.html> [22.08.2013.]
71. 实事求是：中文解释，英文翻译 [Shi shi qiu shi: Zhongwen jieshi, Yingwen fanyì] [Ši šī cju šī: ķīniešu valodas skaidrojums – tulkojums uz angļu valodu]. No : 百度词典 [Baidu Cidian] [Baidu vārdnīca] 。 Pieejams: <http://dict.baidu.com/s?wd=%CA%B5%CA%C2%C7%F3%CA%C7> [04.02.2012.]
72. 孙秦川 [Sun Qingchuan] [Suņs Cjinčuaņs] 。 科学发展观与中国古代民本思想，儒家文化 [Kexue Fazhanguan yu Zhongguo Gudai Min Ben Sixiang, Rujia Wenhua] [Zinātniskās attīstības koncepcija un Ķīnas senā cilvēks sakne ideja, konfūciskā kultūra]. No: 文化杂谈 [Venhua Zatan] [Sarunas par kultūru], 30.04.2009. Pieejams: <http://club.topsage.com/thread-787459-1-1.html> [28.08.2013.]
73. 唐庆中 [Tang Qingzhong] [Tans Cjindžuns] 。 “商君书”的富国强兵之道 [“Shangjun Shu” de Fu Guo Qiang Bing zhi Dao] [Bagātas valsts un stipras armijas dao pēc “Šana valdnieka grāmatas”] 。 No: 大连律法网 [Dalian Lushi Wang] [Daliaņas pilsētas juristu mājas lapa] 。 Pieejams: <http://www.114ls.cn/ShowArticle.shtml?ID=20130723061900.htm> [06.06.2013.]
74. 田嘉力 [Tian Jiali] [Tiaņs Dzjali] 。 世间万物人是最宝贵的因素 [Shijian Wanwu Ren Shi Zui Baoguide Yinsu] [Visi pasaules cilvēki ir visdārgākais faktors]. No: 人民网 [Renmin Ribao], 17.06.2005. Pieejams: <http://www.people.com.cn/GB/32306/33232/3485300.html> [12.09.2013.]
75. 薛锦霞 [Xue Jinxia] [Sjue Džijņsja] 。 “以德为先”的管理智慧及其现代价值 [“Yi de wei xian” de Guanli Zhihui ji qi Xiandai Jiazhi] [Pārvaldīšanas gudrība saskaņā ar ideju de kā sākums un tā mūsdienu vērtība] 。 [Sudžou universitātē aizstāvētais maģistra darbs.] 1.-74.lpp. 苏州 [Suzhou] [Sudžou] : 苏州大学 [Suzhou Daxue], 2003 。 Pieejams: <http://cdmd.cnki.com.cn/Article/CDMD-10285-2004031649.htm> [02.03.2013.]
76. 王国彪 [Wang Guobiao] [Vans Guobiao] 。 儒家诚信观念：不可摆脱的民族精神基因 [Zhejia Chengxin Gainian: Buke Baituode Minzu Jingshen Ji Yin] [Konfūcisma čen sjiņ koncepcija: mūsu tautas garīgais gēns, ko no mums nevar atdalīt] 。 No : 光明日报 [Guangming Ribao], 16.08.2011. Pieejams: http://www.chinakongzi.org/rjwh/lzxd/201108/t20110816_6543115.htm [19.08.2013.]
77. 王伟 [Wang Wei] [Vans Vejs] 。 和谐文化：“以人为本”的文化发展战略 [Hexie Shehui: „Yi ren wei ben” de Wenhua Fazhan Zhanlue] [Saskaņas kultūra: „Turēt cilvēku par sakni” kultūras attīstības stratēģija] 。 No : 新华网 [Xinhuaawang] 。 Pieejams: http://news.xinhuanet.com/theory/2006-07/26/content_4881267.htm [12.10.2010.]
79. 五伦 [Wu lun] [Vu luņ] 。 No : 百度百科 [Baidu Baike] [Baidu enciklopēdija] 。 Pieejams: <http://baike.baidu.com/view/115689.htm> [23.08.2013.]
80. 吴子 [Wu Zi] [Vudzi] 。 No : 百度百科 [Baidu Baike] [Baidu enciklopēdija] 。 Pieejams: <http://baike.baidu.com/view/2792.htm> [25.08.2013.]
81. 心理疏导 [Xinli Shudao] [Psihologiskais atbalsts] 。 No : 百度百科 [Baidu Baike] [Baidu enciklopēdija] 。 Pieejams: <http://baike.baidu.com/view/1623119.htm> [07.05.2011.]
82. 杨德山 [Yang Deshan] [Jans Dešaņs] 。 “依法治国”、“以德治国” [„Yi Fa Zhi Guo”, „Yi De Zhi Guo”] [„Pārvaldīt valsti ar likumu”, „Pārvaldīt valsti ar de”] 。 No : 中国共产党新闻 [Zhongguo Gongchandang Xinwen] [ĶKP ziņas] 。 Pieejams: <http://cpc.people.com.cn/GB/64162/64171/4527669.html> [12.10.2010.]
83. 杨普罗 [Yang Puluo] [Jans Puluo] 。 孔子仁论新论 [Kongzi Renlun Xinquan] [Jauns skaidrojums Konfūcija cilvēciskuma teorijai] 。 No : 世界图书馆 [Shijie Tushuguan] [Pasaules bibliotēka] 。 Pieejams: http://www.redlib.cn/html/HeBeiXueKan_824/KongZiRenLun4116405.htm [19.04.2008.]

84. 勇气 [Yong Qi] [Drosme jeb drosmes cji] 。 No : 百度百科 [Baidu Baike] [Baidu enciklopēdija] 。 Pieejams: <http://baike.baidu.com/view/53936.htm> [23.08.2013.]
85. 与时俱进 [Yu shi ju jin] [Jui šī dzjui dzjin] 。 No : 百度百科 [Baidu Baike] [Baidu enciklopēdija] 。 Pieejams: <http://baike.baidu.com/view/127182.htm> [21.08.2013.]
86. “与时俱进”典出姚鼐 [„Yu shi ju jin“ dianchu Yao Nai] [Frāzi “jui šī dzjui dzjin” noformulējis Jao Najs] 。 Pieejams: <http://bbs.itongcheng.com/thread-2074476-1-1.html> [22.08.2013.]
87. 赵龙飞 [Zhao Longfei] [Džao Lunfejs] 。 深入学习贯彻“三个代表”重要思想巩固和发展新世纪党的统一战线 [Shenru Xuexi Guanche „Sange Daibiao” Zhongyao Sixiang Gonggu he Fazhan Xin Shijie Dang de Tongyi Zhanxian] [Padziļināti mācīties īstenot „Triju pārstāvniecību” koncepcijas svarīgo domu un attīstīt jaunās pasaules partijas vienoto stratēģiju] 。 No : 在中国特色社会主义政治发展道路上 [Zai Zhongguo Tese Shehui Zhuyi Zhengzhi Fazhan Daolu shang] [Uz sociālisma ar ķīniešu nokrāsu politikas attīstības ceļa] 。 北京 [Beijing] [Pekina] : 中央编译出版社 [Zhongyang Bianyi Chubanshe] , 2007 。
88. 张柔桑 [Zhang Rousang] [Džana Žousana] 。 从严治军严在法 [Cong Yan Zhi Jun Yan Zai Fa] [No principa pārvaldīt armiju ar stingrību uz stingrību likumos] 。 No: 解放军报 [Jiefang Junbao] [Atbrīvošanas armijas avīze], 23.11.2003. Pieejams: <http://www.sina.com.cn> [20.08.2013.]
89. 张传亚 [Zhang Zhuanya] [Džans Džuanja] 。 朝气 锐气 正气 [Zhao Qi Rui Qi Zheng Qi] [Džao cji Žui cji Džen cji] 。 No : 光明日报 [Guangming Ribao], 13.11.2002. Pieejams: <http://www.gmw.cn/01gmr/2002-11/13/01-EB640ABE06096DF048256C6F0080174A.htm> [17.08.2013.]
90. 曾泓华 [Zeng Honghua] [Dzens Hunhua], 姜婕 [Jiang Jie] [Dzjana Dzje] 。 “四德并举”是加强社会主义道德建设的必然要求 [“Si De Bingju” shi Jiaqiang Shehui Zhuyi Daode Jianshe de Biran Yaoqiu] [Četru de vienlaicīga attīstība ir sociālisma morāles celtniecības pamatprasība] 。 《新西部 (下半年)》 [“Xin Xi Bu (Xia Bannian)”] [“Jaunie Rietumu reģioni (Otrais pusgads)”] / 2008.01. Pieejams: http://www.cnki.com*.cn/Article/CJFDTotal-XXBL200801015.htm [17.02.2013.]
91. 郑必坚 [Zheng Bijian] [Džens Bidzjans] 。 中国和平崛起进程中面临着三大挑战 [Zhongguo Heping Juqi Jincheng zhong Mianlin Kan San Da Tiaozhan] [Trīs lielle izaicinājumi Ķīnas miermīlīgās pacelšanās doktrīnai] 。 No : 新华网 [Xinhuanwang] 。 Pieejams: http://news.xinhuanet.com/newscenter/2006-04/10/content_4403533.htm [07.03.2010.]
92. 正义 [Zheng yi] [Džen ji] 。 No : 百度百科 [Baidu Baike] [Baidu enciklopēdija] 。 Pieejams: <http://baike.baidu.com/view/9243.htm> [17.03.2013.]
93. 钟之成 [Zhong Zhicheng] [Džuns Džičens] 。 为了世界更美好: 江泽民出访纪实 [Weile Shijie Geng Meihao: Jiang Zemin Chufang Jishi] [Lai pasaule ir vēl skaistāka: Dzjana Dzemiņa ārvalstu vizīšu dokumentēšana] 。 北京 [Beijing] [Pekina]: 世界知识出版社 [Shijie Chubanshe] 。
94. 中国传统道德举要 [Zhongguo Chuantong Daode Juyao] [Ķīnas tradicionālo dao un de apkopojums] 。 哈尔滨 [Haerbin] [Harbina] : 黑龙江教育出版社 [Heilongjiang Jiaoyu Chubanshe] , 1996 。
95. 尊老爱幼是中华民族的美德 [Zun Lao Ai You shi Zhonghua Mingzu de Meide] [Cienīt vecos un mīlēt jaunus ir ķīniešu tautas tikums] 。 No : 知道百度 [Zhidao Baidu] [Zināšanu meklētājs] 。 Pieejams: <http://zhidao.baidu.com/question/370825.html> [15.04.2008.]

I 3. Tradicionālo diskursu saturošie senlaiku darbi

96. Konfūcijs. Apkopotas runas. Luņjui. Rīga: Neputns, 2006.

97. Lao Dzi. Dao un De kanons. Rīga: Neputns, 2009.
98. 老子 [Laozi] [Laodzi] 。 / Angļu tulkojuma autors Arthur Waley; mūsdienu ķīniešu valodas tulkotājs 陈鼓应 [Chen Guying] [Čeņs Gujins]. The Chinese-English Bilingual Series of Chinese Classics. 湖南[Hunan] : 湖南出版社 [Hunan chubanshe] , 1994 .
99. 抱朴子外篇. 审举卷第十五 [Baopuzi waibian. Shen Ju Juan Di Shiwu] [“Baopudzi” ārejās nodaļas. 15.nodaļa “Eksaminēšana un atlasīšana”] 。 Pieejams : <http://www.guoxue123.com/zhibu/0101/03bpzwp/015.htm> [16.09.2012.]
100. 春秋公羊传 [Chunqiu Gongyang Zhuan] [Pavasaru un rudenī hronika ar Guna Jana komentāriem] 。 No : 中国古籍 [Zhongguo Guji] [Ķīniešu senie raksti] 。 Pieejams: <http://guji.artx.cn/Article/761.html> [07.03.2010.]
101. 春秋左传·宣公元年~十二年 [Chunqiu Zuo Zhuan] [Pavasaru un rudenī hronika ar Dzuo Cjumina komentāriem] 。 No : 国学网站 [Guoxue Wangzhan] [Sinoloģijas portāls] 。
102. Pieejams: http://www.guoxue.com/jinbu/13jing/cqzz/cqzz_007.htm [24.08.2013.]
103. 范晔 [Fan Ye] [Faņs Je] 。 后汉书 [Hou Hanshu] [Vēlīno Haņu grāmata] 。 卷三十五, 张曹郑列传第二十五 [Juan sanshiwu, Zhang Cao Zheng Liezhuan Di ershiwu] [35. dzjuans, 25. nodaļa: Džana [Čuņa], Cao [Bao], Džena [Sjuaņa] biogrāfijas] 。 国学网站 [Guoxue Wangzhan] [Sinoloģijas portāls] 。 Pieejams: http://www.guoxue.com/shibu/24shi/hansu/hhsu_039.htm [23.07.2011.]
104. [公孙鞅] [Gongsun Yang] [Gunsuņs Jans] 。 商君书评注 [Shangjun Shu Pingzhu] [Šana appabala valdnieka grāmata ar komentāriem.] 。 北京 [Beijing] [Pekina]: 中华书局出版 [Zhonghua Shuju Chubanshe], 1976.
105. 《管子》 [Guanzi] [Guaņdzi] 。 Pieejams: <http://www.douban.com/group/topic/19054396/> [16.02.2012.]
106. 管子[Guanzi] [Guaņzi] 。 明法[Ming fa] [Miņ fa] 。 Pieejams: <http://guji.artx.cn/article/8292.html> [12.04.2012.]
107. 汉书 [Han shu] [Haņu dinastijas grāmata] 。 卷五十三 [Juan wushisan] [53. tīstoklis] 。 景十三王传第二十三 [Jing shisan Wang Zhuan Di ershisan] [13. nodaļa ar Vana komentāriem 21.] 。 No : 国学网站 [Guoxue Wangzhan] [Sinoloģijas portāls] 。 Pieejams: http://www.guoxue.com/shibu/24shi/hansu/hsu_064.htm [07.03.2010.]
108. 汉书 [Han shu] [Haņu dinastijas grāmata] 。 卷六十六, 第三十六 [Juan liushiliu, di shisanliu] [6. tīstoklis, 36. apakšnodaļa] 。 公孙刘田王杨蔡陈郑传 [Gongsun Liu Tian Wang Yang Cai Chen Zheng Zhuan] [Gunsuņa, Liu, Tiaņa, Vana, Jana, Čaja, Čeņa, Džena biogrāfijas] 。 No : 国学网站 [Guoxue Wangzhan] [Sinoloģijas portāls] 。 Pieejams: http://www.guoxue.com/shibu/24shi/hansu/hsu_079.htm [10.09.2012.]
109. 汉书 [Han shu] [Haņu dinastijas grāmata] 。 卷八十二 [Juan bashi'er] [82. tīstoklis] 。 王商史丹傅喜传第五十二 [Wangshang Shidan Fuxi Zhuan Di Wushi'er] [Vana Šana vēsture, 52. nodaļa ar Fušji komentāriem 21.] 。 No : 国学网站 [Guoxue Wangzhan] [Sinoloģijas portāls] 。 Pieejams: http://www.guoxue.com/shibu/24shi/hansu/hsu_095.htm [09.05.2012.]
110. 韩愈 [Han Yu] [Haņs Jujs] 。 原道 [Yuan Dao] [Iesākuma dao] 。 漢英對照中國哲學明珠宣讀 : Selected Readings form Famous Chinese Philosophers With Annotations and English Translation. Volume 1/ 石峻主編 General Editor Shi Jun. Beijing: People's University of China Press, 1997.
111. 晋书. 卷三十三, 列传第三 [Jin shu. Juan Sanshisan, Liezhuan Di San] [Dzjiņ šu. Trīsdesmit trešais tīstoklis, trešā biogrāfija] 。 No : 国学网站 [Guoxue Wangzhan] [Sinoloģijas portāls] 。 Pieejams: http://www.guoxue.com/shibu/24shi/jinshu/jinshu_033.htm
112. 礼记 [Li Ji] [Rituālu pieraksti] 。 昏义第四十四 [Hun Ji Di Sishisi] [44. nodaļa, Aptumsotā ideja] 。 No : 国学网站 [Guoxue Wangzhan] [Sinoloģijas portāls] 。 Pieejams: <http://www.guoxue.com/jinbu/13jing/liji/liji044.htm> [29.08.2013.]

113. 礼记 [Li Ji] [Rituālu pieraksti]。礼运第九 [Li Yun Di Jiu] [9.nodaļa, Li Yun]。No : 国学网站 [Guoxue Wangzhan] [Sinoloģijas portāls]。Pieejams: <http://www.guoxue.com/jinbu/13jing/liji/liji009.htm> [02.04.2013.]
114. 孟子 [Mengzi] [Mendzi]。No : 四書新解 [Sishu Xinjie] [Četrus grāmatu jaunais izdevums]。主编 : 王天恨 [Zhu bian: Wang Tianhen] [Galvenais redaktors: Vans Tianheņs]。台南 [Tainan] [Tainana] : 大夏出版社 [Daxia Chubanshe] , 1992。
115. 孟子。[Mengzi] [Mendzi]。離婁章句上 [Li Lou Zhangju shang] [Nodaļa „Li Lou”, pirmā daļa]。No : 四书 [Si shu] [Četras grāmatas] : The Four Books。英译 : 理雅各 [Ying yi: Liyage] [Tulkotājs uz angļu val.: Legge]; 今译: 杨伯峻 [Jin yi: Yang Bojun] [Tulkotājs uz mūsdienu kīn.val.: Jans Bodzjuņs]; [英文校注]: 刘重德, 罗志野 [Yingwen jiaozhu: Liu Zhongde, Luo Zhiye] [Angļu teksta redaktori: Liu Džunde, Luo Džije]。长沙 [Changsha] [Čanša] : 湖南出版社 [Henan Chubanshe] , 1995。388-409.lpp.
116. 孟子。[Mengzi] [Mendzi]。尽心章句上 [Jin Xin Zhangju shang] [Nodaļa „let sirds dziļumos”, pirmā daļa]。No : 四书 [Si shu] [Četras grāmatas] : The Four Books。英译 : 理雅各 [Ying yi: Liyage] [Tulkotājs uz angļu val.: Legge]; 今译: 杨伯峻 [Jin yi: Yang Bojun] [Tulkotājs uz mūsdienu kīn.val.: Jans Bodzjuņs]; [英文校注]: 刘重德, 罗志野 [Yingwen jiaozhu: Liu Zhongde, Luo Zhiye] [Angļu teksta redaktori: Liu Džunde, Luo Džije]。长沙 [Changsha] [Čanša] : 湖南出版社 [Henan Chubanshe] , 1995。512-535.lpp.
117. 说文解字 [Shuowen Jiezi] [Pasacītais un uzrakstītais ar hieroglifu skaidrojumiem] / 许慎撰 [Xu Shen zhuan] [Sast. Xu Shen]。北京 [Beijing] [Pekina]: 中华书局 [Zhonghua shuju], 1978.
118. 司马光 [Sima Guang] [Sima Guans]。资治通鉴 [Zi Zhi Tong Jian] [Spogulis, caur kuru var palīdzēt pārvaldīšanai], 卷 1 [Juan] [1.dzjuņs]。上海 [Shanghai] [Šanhaja] : 中华书局出版 [Zhonghua shuju chubanshe] , 1976。
119. 司馬遷 [Sima Qian] [Sima Cjaņs]。史記 [Shi Ji] [Šidzji]。第七冊, 卷七十九: 范雎蔡澤列傳第十九 [Di Qi Ce, Juan Qishijiu: Fan Sui Cai Ze Liebo Di Shijiu] [7. sēj., 79. dzjuņs, 19. nodaļa: Faņa Suja, Caja Dze biogrāfijas]。北京 [Beijing] [Pekina] : 中華書局 [Zhonghua Shuju] [Džunhua šudzjui], 1972。
120. 司馬遷 [Sima Qian] [Sima Cjaņs]。史記 [Shi Ji] [Šidzji]。第八冊, 卷八十一: 廉頗藺相如列傳第二十一 [Di Ba Ce, Dzjuņ Bashiyi: Lian Po, Lin Xiangru Liezhuan Di Ershiyi] [8. sēj., 81. dzjuņs, 21. nodaļa: Liaņa Po, Liņa Sjanžu biogrāfijas]。北京 [Beijing] [Pekina] : 中華書局 [Zhonghua Shuju] [Džunhua šudzjui], 1972。
121. 司馬遷 [Sima Qian] [Sima Cjaņs]。史記 [Shi Ji] [Šidzji]。第十冊, 卷一百二十四: 遊俠列傳第六十四 [Di Shi Ce, Juan Yibai Ershisi: Youxia Liezhuan Di Liushisi] [10. sēj., 124. dzjuņs, 64. nodaļa: Klīstošo cīņas meistarū biogrāfijas]。北京 [Beijing] [Pekina] : 中華書局 [Zhonghua Shuju] [Džunhua šudzjui], 1972。
122. 四書新解 [Sishu Xinjie] [Četrus grāmatas ar jaunajiem skaidrojumiem]。台南 [Tainan] [Tainana] : 大夏出版社 [Daxia Chubanshe], 1992。
123. 宋书 [Song Shu] [Sunšu]。卷七十九 列傳第三十九 文五王 [Juan Qishi jiu, Liezhuan di Sanshijiu Wen Wu Wang] [79. dzjuņs, 39. biogrāfiju sadaļa]。No : 国学网站 [Guoxue Wangzhan] [Sinoloģijas portāls]。Pieejams: http://www.guoxue.com/shibu/24shi/songsu/sons_079.htm [18.08.2013.]
124. 荀子 [Xunzi] [Sjuņdzi]。君道第十二 [Jun Dao Di Shi'er] [Valdnieka dao, 12. nodaļa]。No : 国学网站 [Guoxue Wangzhan] [Sinoloģijas portāls]。Pieejams: <http://www.guoxue.com/book/xunzi/0012.htm> [01.11.2012.]
125. 荀子 [Xunzi] [Sjuņdzi]。尧问第三十二 [Yao Wen Di Sanshi'er] [32. nodaļa Jao veņ (Jao jautā)]。No : 国学网站 [Guoxue Wangzhan] [Sinoloģijas portāls]。Pieejams: <http://www.guoxue.com/book/xunzi/0032.htm> [22.07.2013]

126. 荀子 [Xunzi] [Sjuņdzi]. 劝学第一 [Quanxue Di Yi] [1. nodaļa Padomi mācībā]. No : 国学网站 [Guoxue Wangzhan] [Sinoloģijas portāls]. Pieejams: <http://www.guoxue.com/book/xunzi/0001.htm> [22.07.2013]
127. 荀子 [Xunzi] [Sjuņdzi]. 荣辱第四 [Rong Ru Di Si] [4.nodaļa Uzplaukums un negods]. No : 国学网站 [Guoxue Wangzhan] [Sinoloģijas portāls]. Pieejams: <http://www.guoxue.com/book/xunzi/0004.htm> [22.07.2013.]
128. 中庸 [Zhong yong] [Vidus un pastāvīgums]. No : 四书 [Si shu] [Četras grāmatas] : The Four Books. 英译 : 理雅各 [Ying yi: Liyage] [Tulkotājs uz angļu val.: Legge]; 今译: 杨伯峻 [Jin yi: Yang Bojun] [Tulkotājs uz mūsdienu kin.val.: Jans Bodzjuņs]; [英文校注]: 刘重德, 罗志野 [Yingwen jiaozhu: Liu Zhongde, Luo Zhiye] [Angļu teksta redaktori: Liu Džunde, Luo Džije]. 长沙 [Changsha] [Čanša] : 湖南出版社 [Henan Chubanshe], 1995
129. 周易 [Zhou Yi] [Džou ji] : 易经 [Yijing] [Jidzjin]. 责任编辑 [Zeren bianji] [Atbildīgais redaktors] : 尹飞舟 [Yin Feizhou] [Jiņs Feidžou]. 长沙 [Changsha] [Čanša] : 湖南出版社 [Hunan chubanshe], 1995.
130. 周易 [Zhou Yi] [Džouji] [Džou laikmeta pārmaiņas - Pārmaiņu grāmata] : Book of Changes /英译 : 理雅各 [Ying yi: Liyage] [Tulkotājs uz angļu val.: Legge]; 今译: 秦颖 [Jin yi: Qin Ying] [Tulkotājs uz mūsdienu kin.val.: Cjiņs Jins]. 长沙 [Changsha] [Čanša] : 湖南出版社 [Hunan chubanshe], 1993.

I 4. 19.gs. beigu un 20.gs. sākuma politiskā diskursa dalībnieku darbi

131. 蔡元培 [Cai Yuanpei] [Cajs Juanpejs]. 中國倫理學史 [Zhongguo Lilunxue Shi] [Ķīnas ētikas vēsture]. No: 蔡元培全集 [Cai Yuanpei Quanji] [Caja Juanpeja pilnie kopotie raksti]. 北京 [Beijing] [Pekina]: 中华书局 [Zhonghua Shuju], 1984.
132. 梁启超 [Liang Qichao] [Lians Cjičao]. 梁启超集 [Liang Qichao Ji] [Liana Cjičao krājums]. 主编 [Zhu bian] [Galvenais redaktors] : 黄夏年 [Huang Xianian] [Huans Sjaniaņs]. 北京 [Beijing] [Pekina] : 中国社会科学出版社 [Zhongguo Shehui Kexue Chubanshe], 1995.
133. 鲁迅 [Lu Xun] [Lu Sjuņs]. 沉滓的泛起 1 [Chen zi de Fan qi 1] [Nogramišo sanešu izcelšana 1]. Pieejams: <http://www.millionbook.net/mj/l/luxun/exj/011.htm> [21.03.2013.]
134. 譚嗣同 [Tan Sitong] [Taņs Situns]. 仁学 [Ren Xue] [Mācība par žēn]. No: 譚嗣同全集 [Tan Sitong Quanji] [Taņa Situna kopotie raksti]. 2.sēj. Pekina, 1981.
135. 瞿秋白 [Qu Qiubai] [Cjujs Cjubajs]. 东方文化与世界革命 [Dongfang Wenhua yu Shijie Geming] [Austrumu kultūra un pasaules revolūcija]. No: [瞿秋白选集] [Qu Qiubai Xuanji] [Cjuja Cjubaja kopoti raksti]. 北京: 人民出版社 [Beijing: Renmin Chubanshe], 1985.
136. Сунь Ят-сен. Три народных принципа и будущее Китая. No: Сунь Ят-сен. Избранные произведения. Москва: Издательство «Наука», 1964.

II Pētījumi:

137. Ai, Jiawei. The Refunctioning of Confucianism: the Mainland Chinese Intellectual Response to Confucianism since the 1980s. No : Issues&Studies, 44, No. 2, June 2008. 29-78.
138. Alitto, G. Metahistorical Speculation in Light of Recent Events: Reevaluating Liang Shuming's Predictions of the Confucianization of Human Culture. No : Proceedings of Centennial Symposium on Sun Yat-sen's Founding of the Kuomintang for Revolution. Vol. II: Expedition and Unification (1926-1937). Taipei: [Jindai Zhongguo chubanshe], 1995.
139. Alvesson, M., Deetz, S. Doing Critical Management Research. London: Sage Publications, 2000.

140. Atkins, A. *Critical Discourse Analysis: A Letter to Expatriates from the Rt. Hon. Sir Norman Fowler MP*. [1999.]
141. Bevir, M., Rhodes, R. *Defending Interpretation*. No : *European Political Science*, Vol. 5, p. 69-83. Palgrave Journals, 2006.
142. Brown, K. Hu Jintao: China's Silent Leader. World Scientific: New Jersey, London, Singapore, Beijing, Shanghai, Hongkong, Taipei, Sennai, 2012.
143. Chan, Wing-Tsit. *Source Book in Chinese Philosophy*. New Jersey: Princeton University Press, 1973.
144. *Comparative Ethics in a Global Age*. Ed.: M. T. Stepanyants. Washington, D.C.: Council for Research in Values and Philosophy, 2006.
145. Cumming, S., Ono, T., Laury, R. *Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction*. Ed.: T.A. van Dijk. Sage Publications, Edition 2, 2011.
146. *Discourse and Socio-political Transformations in Contemporary China*. Ed.: Paul Chilton, Hailong Tian and Ruth Wodak. Lancaster University – Tianjin University of Commerce: John Benjamins Publishing Company, 2012.
147. Džozefs, Dž. Ē. Valoda un politika. Rīga: Zinātne, 2008.
148. Fairclough, I., Fairclough, N. *Political Discourse Analysis*. London, New York: Routledge, 2012.
149. Fairclough, N. *Critical Discourse Analysis*. London: Longman, 1995.
150. Fairclough, N. *Analysing Discourse. Textual analysis for social research*. London, New York: Routledge, 2003.
151. Fairclough, N. *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press, 1992.
152. Fairclough, N., Chouliaraki, L. *Discourse in Late Modernity*. Edinburgh University Press, 1999.
153. Fairclough, N. *Language and Power*. London: Longman, 1989.
154. Fairclough, N., Mulderigg, J., Wodak, R. *Critical Discourse Analysis*. No : *Discourse Studies. A multidisciplinary Introduction*. Ed.: T.A. van Dijk, T. A., 357.-378.lpp., 2010. Pieejams: http://www.academia.edu/358173/Critical_Discourse_Analysis [30.04.2013.]
155. Fung, Yu-Lan. *The Spirit of Chinese Philosophy*. London: Kegan Paul, Trench, Trubner & CO., LTD., 1947.
156. Graham A.C. *Two Chinese Philosophers. Ch'êng Ming-tao and Ch'êng Yi-ch'uan*. London: Lewis Reprints Ltd, 1978.
157. Guo, Yingjie. *Cultural Nationalism in Contemporary China*. London, New York: Routledge Curzon, 2003.
158. Haig, E. Some Observations on the Critique of Critical Discourse Analysis. No: 名古屋大学言語文化論集, 第 XXV 卷, 第 2 号 [Valoda un kultūra: Nagojas universitātes rakstu krājums. XXV sējums, nr.2.]. Pieejams: <http://www.lang.nagoya-u.ac.jp/proj/genbunronshu/25-2/haig.pdf> [16.07.2010.]
159. Hammersley, M. On the foundations of critical discourse analysis. No: *Critical discourse analysis: critical concepts in linguistics*, Vol. 3: 240-252, London: Routledge, 2002.
160. Hasnain, S.I. A Note on Critical Discourse Analysis. No: *Language in India*, Vol. 4, March 2004. Pieejams: <http://www.languageinindia.com/march2004/criticaldiscourse2.html> [07.01.2011.]
161. Kendal, G. What Is Critical Discourse Analysis? Ruth Wodak in *Conversation With Gavin Kendal*. No : *Forum: Qualitative Social Research*. Volume 8, No. 2, Art. 29 – May 2007. Pieejams: <http://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/255/562>
162. Kuo, Sai-hua. 'Is there only one China?': Analyzing the rhetoric of Chinese nationalism in a newspaper article. No : *Journal of Asian Pacific Communication*. 11(2), 2001, 283-299.
163. Kuo, Sai-hua. Language as ideology: Analyzing quotations in Taiwanese news discourse. No : *Journal of Asian Pacific Communication* 17:2 , 2007: 281-330.
164. Kuo, Sai-hua. Social change and discursive change: analyzing conversationalization of media discourse in Taiwan. No : *Discourse Studies*. Number 9, Dec 01, 2007, 743-765.

165. Laclau, E., Mouffe, C. *Hegemony and Socialist Strategy. Towards a Radical Democratic Politics*. London: Verso, 1985.
166. *Language and Politics*. Ed.: O'Barr, W. M., O'Barr, J. F. The Hague: Mouton, 1976.
167. Li, Junru. *What Do You Know About the Communist Party of China?* Beijing: Foreign Languages Press, 2011.
168. Marsh, D., Furlong, E. *Ontology and Epistemology in Political Science*. In: Marsh, David and Stoker, Gerry (eds.). *Theory and Methods in Political Science*. 2nd edition. Basingstoke: Palgrave, 2002.
169. Martin, J.R. *Grace: the Logogenesis of Freedom*. No: *Critical discourse analysis: critical concepts in linguistics*, Vol. 3: 170-201, London, Routledge, 2002.
170. Mills, Sara. *Discourse*. New York: Routledge, 2004.
171. Pennycook, A. *Critical Applied Linguistics: a Critical Introduction*. New Jersey: Lawrence Erlbaum, 2001.
172. Pereverzev, E., Kozhemyakin, Y. *Political Discourse: Unitary Multy-parametric Model*. No: *Современный дискурс-анализ*. Выпуск 2, том 1, 2010, p. 49. Pieejams: http://www.discourseanalysis.org/ada2_1.pdf [01.09.2011.]
173. Pi, Xirui. Chapter Four. *The Golden Age of Classical Scholarship*. Pp. 632-764. [With SVA comments]. Pieejams: <https://digital.lib.washington.edu/dspace/bitstream/handle/1773/2092/JXLS-4Wdiss.pdf;jsessionid=64A30DC505406A2AE3F3835F329E127E?sequence=15> [24.07.2011.]
174. Powers, P. *The Philosophical Foundations of Foucaultian Discourse Analysis*. No : *Critical Approaches to Discourse Analysis across Disciplines Journal*, Vol. 1 (2), 18.-34.lpp., 2007. Pieejams: <http://cadaad.net/files/journal/Powers%20-%20Philosophical%20foundations%20of%20Foucaultian%20Discourse.pdf> [24.03.2013.]
175. Pye, L. *The Dynamics of Chinese Politics*. Cambridge, MA: Oelgeschlager, Gunn & Hain, 1981.
176. Pye, L. *The Mandarin and the Cadre. China's Political Cultures*. Ann Arbor: Center for Chinese Studies, The University of Michigan, 1988.
177. Ramo, J. C. *The Beijing Consensus*. London: Foreign Policy Centre, 2004.
178. [Robertson, D.] *Socialism*. No : Robertson, D. *Dictionary of Politics*. Routledge Taylor & Francis Group : London, New York, 2004.
179. Schiffrin, D., Tannen, D., Hamilton, H. E. *What is Discourse Analysis? The Handbook of Discourse Analysis*. Malden-Oxford-Carlton: Blackwell Publishing, 2003.
180. Shi-xu. *Understanding Contemporary Chinese Political Communication: A historico-intercultural analysis and assessment of its discourse of human rights*. No: *Journal of Language and Politics*. 11 (1), 2012.
181. Solomon, R. H. *Mao's Revolution and the Chinese Political Culture*. Berkeley: University of California Press, 1972.
182. Staburova, J. *Skaidrojumi tekstā sastopamiem personvārdiem, nosaukumiem un jēdzieniem*. No : *Konfūcijs. Apokopotas runas*. Luņjui. Rīga: Neputns, 2006.
183. *Texts and Practices. Readings in Critical Discourse Analysis*. Ed. Caldas-Coulthard, C. R. London: Routledge, 1996.
184. Threadgold, T. *Cultural Studies, Critical Theory and Critical Discourse Analysis: Histories, Remembering and Futures*. No: *Linguistik online Linguistic Research library*. Pieejams: http://www.linguistik-online.de/14_03/threadgold.pdf [27.12.2010.]
185. Tu Weiming. *Implications of the Rise of "Confucian" East Asia*. In: "Daedalus". Winter, 2000, "Multiple Modernities". Issued as *Proceedings of the American Academy of Arts and Science*. Vol. 129, Number 1, pp. 195-218.
186. Van Dijk, T. *Editor's Introduction: The Study of Discourse: An Introduction. The Emergence of a New Cross-Discipline*. Pieejams: <http://www.discourses.org/OldArticles/The%20study%20of%20discourse.pdf> [03.04.2013.]

187. Van Dijk, T. Critical Discourse Analysis. Ed.: Deborah Schiffrin, Deborah Tannen, Heidi E. Hamilton. In: The Handbook of Discourse Analysis. Malden-Oxford-Carlton: Blackwell Publishing, 2003.
188. Van Dijk, T. Ideology: A Multidisciplinary Approach. London: Sage, 2008.
189. Van Dijk, T. Teach Yourself CDS. Un-learn misconceptions. No : Research in Critical Discourse Studies - Website Teun A. van Dijk. Pieejams:
<http://www.discourses.org/resources/teachyourself/Unlearn%20misconceptions.html>
[04.07.10.]
190. Van Dijk, T. What is Political Discourse Analysis? No : Website Teun A. van Dijk. Pieejams:
<http://www.discourses.org/OldArticles/What%20is%20Political%20Discourse%20Analysis.pdf> [22.03.2013.]
191. Veatch, R. M. A Theory of Medical Ethics. New York: Basic Books, 1988.
192. Vincent, T. Critical Discourse Analysis: Some Constructive Criticism. No: SLW and CALL perspectives. March 2008, Vol.12. Pieejams:
http://www.tesol.org/s_tesol/article.asp?vid=172&DID=10641&sid=1&cid=740&iid=10631&nid=3124 [08.01.2011.]
193. Waller, L. Introducing Fairclough's Critical Discourse Analysis Methodology for Analyzing Caribbean Social Problems: Going Beyond Social Practices. No : Journal of Diplomatic Language, Vol. 3, No. 1, 2006. Pieejams: <http://www.jdlonline.org/IIIWaller.html> [16.10.2009.]
194. Wodak, R. The Discourse of Politics in Action: Politics as Usual. London: Palgrave Macmillan, Basingstoke, 2009.
195. Yang, Disheng. Mourning professor Feng Youlan: "method of abstract inheriting" should not be denied. No : Journal of Chinese Philosophy. Vol. 21 Issue 3-4. Blackwell publishing, 1994.
196. 邓小平的小康社会思想研究 [Deng Xiaoping de Xiaokang Shehui Sixiang Yanjiu] [Dena Sjaopina Mazās veselības sabiedrības idejas pētījums] 。 中学语文教学资源网 [Zhongxue Wenjiao Xuezi Yuanwang] [Vidusskolu literatūras materiālu portāls] 。 Pieejams:
<http://www.tingko.com/Lunwen/ShowArticle.asp?ArticleID=64258> [17.02.2008.]
197. 方克立, 李绵全 [Fang Keli, Li Mianquan] [Fans Keli, Li Mianquan]. 丛书主编的话。 [Congshu Zhubian de Hua] [Sērijas redaktoru uzruna] 。 No : 吕希晨, 陈莹 [Lü Xichen, Chen Ying] [Lūjs Sjičēns, Čēna Jina] 。 张君勱思想研究 [Zhang Junmai Sixiang Yanjiu] [Džana Džunmajā domu pētījumi] 。 天津 [Tianjin] [Tiaņdzjina] : 天津人民出版社 [Tianjin Renmin Chubanshe], 1996 。
198. 李经康 [Li Jingkang] [Li Džjinkans] 。 儿子兵法 [Erzi Bingfa] [Dēla kara likumi] 。 北京 [Beijing] [Pekina] : 中华工商联合出版社 [Zhonghua Gongshang Lianhe Chubanshe], 1998.
199. 李洪峰 [Li Hongfeng] [Li Hunfens] 。 实事求是的伟大胜利 [Shi Shi Qiu Shide Weida Shengli] [Ši ši cju ši dižā uzvara] 。 Pieejams:
theory.people.com.cn/GB/49150/49152/8593395.html [04.07.2012.]
200. 李培林, 失庆芳 [Li Peilin, Shi Qingfang] [Li Peilins, Ši Cjinfans] 。 中国小康社会 [Zhongguo Xiaokang Shehui] [Ķīnas Mazās veselības sabiedrība] 。 北京 [Beijing] [Pekina] : 社会科学文献出版社 [Shehui Kexue Wenxian Chubanshe], 2003 。
201. 吕红平, 李振纲 [Lü Hongping, Li Zhengang] [Lju Hunpins, Li Džēngans] 。 孔子孝道观与家庭养老方式 [Kongzi Xiaodaoguan yu Jiating Yanglao Fangshi] [Konfūcija uzskati par cieņas pret vecākiem Dao, un veco cilvēku aprūpes veidi ģimenē] 。 No: 人口研究 [Renkou yanjiu] : Population Research. Vol. 32, Nr. 2. March 2008. Pp. 81-86. Pieejams:
<http://wenku.baidu.com/view/2700f78ecc22bcd126ff0cee.html> [24.07.2011.]
202. 施旭 [Shi Xu] [Ši Sju] 。 文化话语研究: 探索中国的理论、方法与问题 [Wenhua Huayu Yanjiu: Sousuo Zhongguo de Lilun, Fangfa yu Wenti] [Kultūras diskursa pētniecība:

- meklējot ķīniešu teoriju, metodes un problēmas]。北京[Beijing] [Pekina]：北京大学出版社 [Beijing Daxue Chubanshe], 2010。
203. 孙中山倡导“天下为公” [Sun Zhongshan Changdao „Tian xia wei gong”] [Suņa Jatsena aizstāvētais princips “Padebēsis ir kopīgas”]。No：复旦大学网 [Fudan Daxue wang] [Fudaņas universitātes portāls]。Pieejams:
<http://www.rwfd.fudan.edu.cn/spirit/zhaohua/changdao.html> [02.04.2008.]
  204. 涂文涛[Tu Wentao] [Tu Venťao]。落实科学发展观树立正确的办学指导思想推进学校事业良性发展 [Luoshi Kexue Fazhanguan Shuli Zhengque de Banxue Zhidao Sixiang] [Zinātmiskās attīstības koncepcijas pielietošana izglītības vadības vadošo ideju veidošanas jomā, lai veicinātu skolas darbības veselīgu attīstību]。No：经世济民 孜孜以求—西南财经大学办学理念文选 [Jingshi Jimin Zizi Yiqiu – Xinan Caijing Daxue Banxue Linian Wenxuan] [Pārvaldīt pasauli palīdzēt tautai, cītīgi strādāt, lai to sasniegtu – Dienvidrietumu Finanšu un ekonomikas universitātes rakstu krājums par Izglītības vadības idejām]。成都 [Chengdu] [Čendu]：2004。
  205. 吴宗杰 [Wu Zongjie] [Vu Dzundzje]。跨文化视角下的“中国学研究” [Kuawenhua Shijiao xia de “Zhongguoxue Yanjiu”] [“Sinoloģiskie pētījumi” starpkulturālā perspektīvā]。1-15 lpp. Pieejams:
http://www.sisins.zju.edu.cn/culture/staff/wuz/files/%E5%BD%93%E4%BB%A3%E6%B5%99%E5%AD%A6%E8%AE%BA%E5%9D%9B_%E5%90%B4%E5%AE%97%E6%9D%B0.pdf [16.01.2013.]
  206. 夏立平，江西元 [Xia Liping, Jiang Xiyuan] [Sja Lipins, Džjans Sjijuans]。中国和平崛起 [Zhongguo Heping Jueqi] [Ķīnas miermīlīgā pacelšanās]。北京[Beijing] [Pekina]：中国社会科学出版社 [Zhongguo Shehui Kexue Chubanshe]，2004。
  207. 阎春祥 [Yan Chunxiang] [Jaņs Čunšjans]。实事求是——“重温革命历史，感悟革命精髓”优秀红文（四） [Shi shi qu shi – “Chongwen geming lishi, ganwu geming jingsui” Youxiu Hongwen (Si)] [Ši ši cju ši. Izcilie raksti par tēmu “Atjaunojot atmiņā revolūcijas vēsturi, izprast revolūcijas būtību” , Nr. 4.)，16.11.2011. Pieejams:
<http://www.ssdwyfz.sjedu.cn/dwgk/llyj/11/302299.shtml> [02.03.2012.]
  208. 以德之治国 [Yi De Zhi Guo lun] [Par principu „Pārvaldīt valsti ar de”]。主编：罗国杰，夏伟东 [Zhu bian: Luo Guojie, Xia Weidong] [Galvenie redaktori: Luo Guodzje, Sja Veiduns]。北京[Beijing] [Pekina]：中国人民大学出版社 [Zhongguo Renmin Daxue Chubanshe]，2004。
  209. 张英魁 [Zhang Yingkui] [Džans Jinkuejs]。中国传统政治文化及其现代价值 [Zhongguo Chuantong Zhengzhi Wenhua jiqi Xiandai Jiazhi] [Ķīnas tradicionālā politiskā kultūra un tās mūsdienu vērtība]。北京 [Beijing] [Pekina]：中央编译出版社 [Zhongyang Bianyi Chubanshe]，2009。
  210. 张铁军 [Zhang Tiejun] [Džans Tiedzjuņš]。邓小平关于“小康社会”概念内涵浅谈 [Deng Xiaoping Guanyu „Xiaokang Shehui” Gainian Neihan Qiantan] [Dena Sjaopina koncepcijas „Mazās veselības sabiedrība” ideja un skaidrojumi]。第 5 期 [Di wu Qi] [Piektais izdevums]。社科纵横 [Sheke Zongheng]，2000。
  211. 中华传统美德格言 [Zhonghua Chuantong Meide Geyan] [Ķīnas tradicionālā skaistuma de maksima]。下 [Xia] [Pēdējais sējums]。主编：吕达 [Zhu bian: Lü Da] [Galvenais redaktors: Lūjs Da]。北京 [Beijing] [Pekina]：人民教育出版社 [Renmin Jiaoyu Chubanshe]，2003。
  212. 中西政治思想与政治文化 [Zhongxi Zhengzhi Sixiang yu Zhengzhi Wenhua] [Ķīnas un Rietumu politiskā doma un politiskā kultūra]。主编：丛日运，庞金友 [Zhu bian: Cong Riyun, Pang Jinyou] [Galvenie redaktori: Cuns Žījuņš, Pans Dzjinjous]。北京 [Beijing] [Pekina]：社会科学文献出版社 [Shehui Kexue Wenxian Chubanshe]，2009。

213. Аллаберт, А. В. Роль конфуцианства в модернизации Китая (Конец XX – начало XXI в.) Автореферат. Санкт-Петербург, 2003.
214. Арутюнова, Н.Д. Дискурс. No: Лингвистический энциклопедический словарь. Москва, 1990. Pieejams: <http://lingvisticheskiy-slovar.ru/description/diskurs/168> [18.12.11.]
215. Бахтин, М. Автор и герой: к философским основаниям гуманитарных наук. Санкт-Петербург: «Азбука», 2000.
216. Борох, Л. Н. Конфуцианская этика в эпоху модернизации: концепция «Гун дэ». No : От магической силы к моральному императиву: категория дэ в китайской культуре. Москва: «Восточная литература», 1998.
217. Борох, Л. Н. Общественная мысль Китая и социализм. Москва: «Наука» ГРВЛ, 1984.
218. Борох, Л. Н. Предисловие. No : От магической силы к моральному императиву: категория дэ в китайской культуре. Москва: «Восточная литература», 1998.
219. Ван Дэйк, Тойн А. Дискурс и доминирование (Van Dijk, T.A. Introduction: Discourse and Domination, in T.A.van Dijk, Discourse and Power. N.Y.: Palgrave Macmillan, 2008. PP. 1-26.). С. 16. No : "Современный дискурс-анализ", выпуск 3, 2011. http://www.discourseanalysis.org/ada1_1.pdf
220. Васильева, М. А. Официально-деловой стиль китайского языка. Санкт-Петербург: КАРО, 2008.
221. Виноградов, А. В. Китайская модель модернизации: социально-политические и социокультурные аспекты. Москва, 2006.
222. Филлипп, Л. Йоргенсен, М. В. Дискурс анализ: теория и метод. Харьков: Гуманитарный центр, 2004.
223. Каложная, Н. М. Конфуцианская этика в эпоху модернизации: концепция «Гун дэ». No : От магической силы к моральному императиву: категория дэ в китайской культуре. Москва: «Восточная литература», 1998.
224. Китай: угрозы, риски, вызовы развитию. Ред. Михеев, В. Москва: Центр Карнеги, 2005.
225. Кобзев, А. И. Дао. No : Духовная культура Китая. Энциклопедия. Философия. Ред. Титаренко, М. Л., Кобзев, А. И., Лукьянов, А. Е. Москва: «Восточная литература», 2006.
226. Кобзев, А. И. Жэнь [2]. No : Духовная культура Китая. Энциклопедия. Философия. Ред. Титаренко, М. Л., Кобзев, А. И., Лукьянов, А. Е. Москва: «Восточная литература», 2006, 262. Ipp.
227. Кобзев, А. И. Кан Ю-вэй. No : Духовная культура Китая. Энциклопедия. Философия. Ред. Титаренко, М. Л., Кобзев, А. И., Лукьянов, А. Е. Москва: «Восточная литература», 2006.
228. Кобзев, А. И. Предисловие. No : От магической силы к моральному императиву: категория дэ в китайской культуре. Москва: «Восточная литература», 1998.
229. Кожемякин, Е. Дискурсивный подход к изучению культуры. No : Современный дискурс-анализ. Выпуск 1, том 1. 75.-96. 2009. Pieejams: http://www.discourseanalysis.org/ada1_1.pdf [04.01.2011.]
230. Крюков, М. В., Хуан, Шу-ин. Древнекитайский язык. Москва: «Наука» ГРВЛ 1978.
231. Лапина, З. Г. Учение об управлении государством в средневековом Китае. Москва: «Наука» ГРВЛ, 1985.
232. Ломанов, А. В. Идея «Мирного возвышения Китая» и традиционная культура. No : X – XI Всероссийские конференции «Философии Восточно-азиатского региона и современная цивилизация». Часть 1. 46-54. Москва: Институт Дальнего Востока, 2006.
233. Ломанов, А. В. Современная концепция «Гармоничного общества» и китайская традиция. No : X – XI Всероссийские конференции «Философии Восточно-азиатского региона и современная цивилизация». Часть 1. 54-63. Москва: Институт Дальнего Востока, 2006.

234. Переломов, Л. С. Конфуцианство в современном мире. No : V научная сессия по историографии и источниковедению истории Китая. Санкт-Петербург: С.-Петербургский государственный университет, 2003, 55.-59.lpp.
235. Переломов, Л.С. Конфуцианство и легизм в политической истории Китая. Москва: «Наука», Главная редакция восточной литературы, 1981.
236. Переломов, Л. С. Слово Конфуция. Москва: ТПО «Фабула», 1992.
237. Руденко, Д.В. Вновь курс «Пусть соперничают 100 школ»? No : V научная сессия по историографии и источниковедению истории Китая. Санкт-Петербург: С.-Петербургский государственный университет, 2003, 64.-68.lpp.
238. Синельникова, Л. Дискурс неопределённости в местоименном представлении. No : Современный Дискурс-Анализ, Выпуск 3 (48), 2011. Pieejams: <http://www.discourseanalysis.org/ada3.pdf> [28.08.2011.]
239. Смирнов, Д. А. Основные аспекты модернизации КНР. No : Всероссийская конференция «Философии Восточно-азиатского региона и современная цивилизация». Москва: Институт Дальнего Востока РАН, 2006.
240. Стабурова, Е. Ю. Политические партии в Китае в период Синьхайской революции. Москва: «Наука» ГРВЛ, 1992.
241. Сыма Цянь. Исторические записки / Пер. с кит. Р.В. Вяткина. – Москва: Издательская фирма «Восточная литература» РАН, 1996. – Т. 7.
242. Тихвинский, С. Л. Движение за реформы в Китае в конце XIX века. Москва: «Наука» ГРВЛ, 1980.
243. Тичер, С., Мейер, М., Водак, Р., Веттер, Е. Методы анализа текста и дискурса. Харьков: Гуманитарный центр, 2009.
244. Титаренко, М. Л., Лукьянов, А. Е. Духовная культура Китая. No : Духовная культура Китая. Энциклопедия. Философия. Ред. Титаренко, М. Л., Кобзев, А. И., Лукьянов, А. Е. Москва: «Восточная литература», 2006.
245. Ушков, А. М. Утопическая мысль в странах Востока: традиции и современность. Москва: 1982.
246. Хмельцов А.И. Когда „они“ говорят о „нас“: политический дискурс-анализ и семиотика внешней политики в междисциплинарной перспективе // Сборник научных трудов "Актуальные проблемы теории коммуникации". СПб. - Изд-во СПбГПУ, 2004. – 59-71.lpp. Pieejams: http://www.russcomm.ru/rca_biblio/h/hmeltsov.shtml [12.05.2012.]

III Izziņu materiāli:

247. Calhoun, C. Dictionary of the Social Science. Oxford: Oxford University Press, 1995.
248. Li, Kwok-sing. A glossary of political terms of the People’s Republic of China. Hong-Kong: The Chinese University Press, 1995.
249. Pensee Et Philosophie Chinoise. Les Entretiens de Confucius. No: France 5: La Chine. Pieejams: <http://www.france5.fr/chine/W00364/7/109553.cfm> [01.04.2008.]
250. Pildegovičs, P. Lielā ķīniešu-latviešu vārdnīca. Pekina: The Commercial Press, 2010.
251. Staburova, J. Ķīniešu valodas īpašvārdi un to atveide latviešu valodā. Teorētiskie un praktiskie aspekti. Rīga: „Jāņa Rozes apgāds”, 2006.
252. Cnki 中国工具书网络出版社总库：双语词典 [Cnki Zhongguo Gongjushu Wangluo Chubanshe Zongku : Shuangyu Cidian] [Cnki ķīniešu rokasgrāmatu izdevniecības pilns krājums: divu valodu vārdnīca] ◦ Pieejams: <http://gongjushu.cnki.net/refbook/BasicSearch.aspx> [11.01.2013.]
253. 汉语大词典 [Hanyu Da Cidian] [Lielā ķīniešu valodas vārdnīca] ◦ 上海 [Shanghai], 1989 ◦
254. 语料库 [Yu Liao Ku] [Valodas korpuss] ◦ 北京 [Beijing] [Pekina] : 北京大学中国语言学研究 中心, CCL (Center for Chinese Linguistics) [Beijing daxue zhongguo yuyanxue yanjiu zhongxin], 2009. http://ccl.pku.edu.cn:8080/ccl_corpus/index.jsp?dir=gudai [12.04.2012.]

255. 孔学知识词典 [Kǒnxue Zhishi Cidian] [Konfūcija mācības zināšanu vārdnīca]。董乃强主编 [Dong Naiqian zhubian] [Redaktors Duns Naicjians]。北京 [Beijing] [Pekina]: 中国国际广播出版社 [Zhongguo Guojiguangbo Chubanshe], 1990。
256. 新编新华字典 [Xinbian Xinhua Zidian] [Ķīniešu hieroglifu vārdnīca jaunajā redakcijā]。A New Chinese Dictionary. 主编：王同亿 [Zhuban: Wang Tongyi] [Galvenais redaktors: Vans Tunji]。海南 [Hainan] [Haināna]：海南出版社 [Hainan Chubanshe]，1995。
257. 政治经济学词典 [Zhengzhi Jingjixue Cidian] [Politiskās ekonomikas vārdnīca]。许涤新主编 [Xu Tiaoxin zhubian] [Galvenais redaktors: Sju Tiaosjiņs]。北京 [Beijing] [Pekina]：人民出版社 [Renmin Chubanshe]，1984。
258. 中国古代名句词典 [Zhongguo Gudai Mingju Cidian] [Ķīniešu senlaiku slavenu izteicienu vārdnīca]。陈光磊等编著 [Chen Guanglei deng bianzhe] [Redaktori: Čeņs Guanlejs un citi]。上海 [Shanghai] [Šanhaja]：上海辞书出版社 [Shanghai Cishu Chubanshe], 1987。
259. Большой китайско-русский словарь. Москва: Издательство «Наука» Главная редакция Восточной литературы, 1984. Т. 4.
260. Кибрик А.А. Дискурсивный анализ. No : Фонд знаний «Ломоносов». Pieejams: <http://www.lomonosovfund.ru/enc/ru/encyclopedia:0127182> [22.06.2012.]